

**Analiza badania potrzeb w odniesieniu do oferty projektowej
dla młodzieży mniejszości niemieckiej
przeprowadzona w okresie od 26.10.2023 do 31.12.2023**

**RAPORT NA PODSTAWIE BADANIE ANALITYCZNEGO
DOTYCZĄCEGO OFERTY PROJEKTOWEJ
DLA MŁODZIEŻY MNIEJSZOŚCI NIEMIECKIEJ**

**Opole, 15.01.2024 - © Alina Dittmann, Paulina Remer, Weronika Koston -
Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Nysie
& Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce**

Spis treści:

Przedmiot badania	2
Część I. Badanie szerokopasmowe na podstawie kwestionariusza online, uwzględniające również zagadnienia stanowiące kontekst związany z potrzebami szkoleń, projektów, imprez kulturalnych, integracyjnych i innych typów ofert dla młodzieży mniejszości niemieckiej.	
Metryczka (dane na temat badania).....	8
Wyzwania i problemy młodzieży związane z przynależnością do mniejszości niemieckiej...	10
Zmiany i inicjatywy konieczne do poprawy sytuacji młodzieży mniejszości niemieckiej.....	13
Zainteresowania badanych członków mniejszości niemieckiej w kontekście oferowanych projektów i szkoleń.	16
Osiągnięcie określonych celów i umiejętności poprzez udział w projektach i szkoleniach ...	24
Świadomość respondentów o dostępności projektów oraz metody i preferencje pozyskiwania informacji na ich temat.	28
Wymarzony projekt badanych członków Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej.....	34
Podsumowanie badania szerokopasmowego online. Wnioski i rekomendacje... ..	35
Część II. OPINIA STARSZEJ MŁODZIEŻY	
Ewaluacja krótkiej anonimowej ankiety pisemnej dotyczącej dotychczasowego uczestnictwa w ofercie BJDM.	40
Ewaluacja wyników wywiadu bezpośredniego dotyczącego dotychczasowego uczestnictwa w ofercie BJDM..	42
Wnioski sformułowane w odniesieniu do potrzeb badanej grupy starszej młodzieży.....	53
Wyniki badania ogółem, w odniesieniu do postawionych hipotez	56
Zalecenia dla koordynatorów projektów młodzieżowych skierowanych do młodzieży mniejszości niemieckiej w Polsce	57

ETAP I: 26.10.2023 do 05.01.2024

Przedmiot badania:

Potrzeby uczestników (i potencjalnych uczestników) projektów, form kształcenia, imprez integracyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych, artystycznych i in. kierowanych jako oferta BJDM do młodzieży mniejszości niemieckiej w Polsce

Badanie odbyło się na wniosek Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce w celu zdiagnozowania potrzeb członków BJDM i generalnie młodzieży mniejszości niemieckiej w odniesieniu do oferty zagospodarowania czasu wolnego. BJDM udostępnił dla celów związanych z badaniem informacje na temat realizowanych w 2023 r. projektów. Badanie zostało zrealizowane przy zachowaniu obowiązujących przepisów przetwarzania i ochrony danych osobowych.

Organizator większości imprez wchodzących w skład analizowanej oferty to stowarzyszenie „Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w Rzeczypospolitej Polskiej”, posiadające osobowość prawną i siedzibę w Opolu, które działa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej od roku 1993 tworząc jednostki organizacyjne, w tym grupy (koła) terenowe i tematyczne. Członkami stowarzyszenia mogą być obywatele Polski, Niemiec, innych krajów oraz bezpaństwowcy. Główna grupa docelowa to młodzież w wieku 12 do 35 lat, do której stowarzyszenie kieruje swoją ofertę.

Zgodnie ze Statutem stowarzyszenia w obszarze jego działalności mogą i powinny znajdować się cele:

1. Pielęgnacja i popularyzacja języka niemieckiego, dorobku kulturalnego, sztuki oraz tradycji narodu niemieckiego.
2. Budowanie, rozszerzenie, umacnianie i wspieranie przyjaznych stosunków młodzieży niemieckiej z innymi grupami społecznymi.
3. Promocja i wspieranie kształcenia i zdobywania kwalifikacji zawodowych członków Związku.
4. Reprezentowanie na forum publicznym interesów młodzieży pochodzenia niemieckiego, a w szczególności członków Związku.
5. Włączanie się do międzynarodowej wymiany młodzieżowej i studenckiej.

6. Zaspokajanie potrzeb młodzieży pochodzenia niemieckiego.
7. Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.
8. Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
9. Działalność charytatywna.
10. Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.
11. Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.
12. Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn.
13. Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
14. Promocja nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania.
15. Wypoczynek dzieci i młodzieży, turystyka i krajoznawstwo.
16. Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
17. Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji, w tym ochrona praw mniejszości.
18. Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami z szczególnym uwzględnieniem stosunków polsko-niemieckich.
19. Promocja i organizacja wolontariatu.¹

Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w Rzeczypospolitej Polskiej może realizować swoje cele w szczególności poprzez działania w zakresie:

1. Organizowania i prowadzenia ośrodków popularyzacji kultury i sztuki niemieckiej, a w szczególności bibliotek, ośrodków kultury, klubów, świetlic, oraz nauczanie języka niemieckiego.
2. Popierania ruchu oświatowego, artystycznego, kulturalnego i sportowego ludności niemieckiej.

¹ Statut Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w Rzeczypospolitej Polskiej, Opole 2023.

3. Organizowanie publicznych imprez, wydarzeń sportowych, wystaw, odczytów, spotkań z osobistościami życia artystycznego, kulturalnego, naukowego, politycznego i społecznego, gospodarczego i religijnego.
4. Podejmowanie działań na rzecz utrzymania, konserwacji, odbudowy i publicznego udostępniania pamiątek kultury niemieckiej w Polsce.
5. Udział w nawiązywaniu i realizowaniu współpracy partnerskiej, szczególnie między młodzieżą polską, a niemiecką.
6. Współpraca z niemieckojęzycznymi przedstawicielstwami dyplomatycznymi i konsulatami oraz innymi instytucjami i organizacjami.
7. Uczestnictwo w opracowywaniu i realizacji programów międzynarodowej wymiany młodzieżowej, kulturalnej oraz naukowej, a także aktywny udział w pracy międzypaństwowych organizacji młodzieżowych i studenckich oraz międzynarodowych programach wymiany młodzieżowej.
8. Wspieranie polskich władz oświatowych w nauczaniu języka niemieckiego i kultury niemieckiej.
9. Współpraca z polskimi władzami oraz organizacjami w zakresie statutowej działalności Związku.
10. Prowadzenie działalności wydawniczej.
11. Organizacja systemu stypendiów, szkoleń, praktyk oraz kursów w celu kształcenia i podnoszenia kwalifikacji członków Związku.
12. Pośrednictwo i pomoc członkom Związku w uzyskiwaniu możliwości nauki i podnoszenia kwalifikacji w kraju i za granicą.
13. Prowadzenia działalności gospodarczej.
14. Rozpowszechnianie idei wolontariatu, poprzez zaangażowanie wolontariuszy w realizację statutowych celów Związku.
15. Edukacja na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
16. Jako jednostki organizacyjne Związku tworzy się Koła Związku, zwane dalej Kołami, które mogą mieć charakter terenowy, jak i tematyczny.²

² Tamże.

Hipotezy dotyczące potrzeb grupy docelowej –młodzieży mniejszości niemieckiej w Polsce sformułowane przed rozpoczęciem badania

Hipotezy sformułowano na tle aktualnej niełatwej sytuacji związanej ogólnie z pracą animatorów i organizacji młodzieżowej w Polsce, jaka wynika z pogłębiającego się niżu demograficznego i innych czynników, takich jak:

- brak „kultury” bycia członkiem organizacji młodzieżowych (za wyjątkiem harcerzy)³
- zaangażowanie społeczne młodych ludzi potencjalnie wzrasta, ale nadal nie jest duże, stąd statystyki organizacji młodzieżowej mniejszości niemieckiej i innych ogólnopolskich organizacji młodzieżowych wykazują podobnie niewielki wzrost⁴
- efektywność projektów w pracy z młodzieżą, które prowadzą do długoterminowego zaangażowania w kolejne projekty, jest na terenie kraju niska w porównaniu ze średnią europejską, co potwierdzają diagnozy z lat 2019-2023 (w przypisach).
- w Polsce istnieje stosunkowo niewiele projektów młodzieżowych, które są inicjowane i zarządzane samodzielnie przez młodzież.⁵ Są one raczej realizowane we współpracy i pod kierunkiem dorosłych.
- brak ustawodawstwa mającego na celu przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu młodych ludzi, które byłoby specjalnie skierowane do ich grupy.⁶

³ Zgodnie z raportem CBOS odnoszącym się do roku 2021 młodzi ludzie w Polsce najmniej wagi przywiązują do aktywności społeczno-politycznej (1%).

Por.: *Młodzież 2021. Raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS*. Luty 2022, s. 63, https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2023/01/Mlodziez-2021-raport_uzupelniony.pdf

⁴ Podobne wyniki prezentuje analiza naukowa opracowana w porozumieniu Badań Marketingowych Indicator i fundacją Konrada Adenauera z 2023 r.

Por.: Kądziała, A.: *Polityczny portret młodych Polaków 2023*. Konrad Adenauer Stiftung – Centrum Badań Marketingowych Indicator, s. 1, [VII_1-To-nam-sie-w-głowach-nie-miesci_material-pomocniczy-skrot-raportu-Portret-polityczny-Młodych-Polakow-2023.pdf \(ceo.org.pl\)](#); und [Polityczny portret młodych Polaków 2023 - Biuro Fundacji Polska - Konrad-Adenauer-Stiftung \(kas.de\)](#)

⁵ Por.: Fatyga B.; Kietlińska B.; Folta M., u.a. (red.): *Biała Księga Młodzieży Polskiej. Praca z młodzieżą i dla młodzieży w Polsce* – Diagnoza stanu w roku 2019. Ośrodek Badań Młodzieży ISNS UW 2019, s. 262.

⁶ Por.: Jeżowski M., Dąbrowska-Resiak J.; Grela-Tokarczyk M. u.a. (red.): *Polityka młodzieżowa w Polsce*. Encyklopedia Komisji Europejskiej Youth Wiki, tom 1. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2019, s. 100-114, [polityka-młodzieżowa-online-part1.pdf \(frse.org.pl\)](#)

W związku z powyższymi ogólnymi tendencjami

1. Zakłada się, że respondenci badania w przeważającej większości nie znają szczegółowych celów Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej, sformułowanych w Statucie stowarzyszenia i nie będą odnosić się bezpośrednio do nich przy formułowaniu potrzeb;
2. Zgłaszane przez respondentów propozycje potrzeb odzwierciedlą raczej ich osobiste zainteresowania;
3. Tylko nieliczni członkowie BJDM wezmą udział w badaniu;
4. Respondenci w przeważającej większości nie będą gotowi do przejęcia odpowiedzialności za kształtowanie oferty stowarzyszenia jako przyszli multiplikatory lub koordynatorzy pracy z młodzieżą.

Uwarunkowania badania

Zakres geograficzny i populacyjny badań: osoby w wieku 12-35 lat, z możliwością udziału osób z obszaru całej Polski

Sposób doboru próby badawczej: uczestnictwo otwarte dla wszystkich członków organizacji

Komponenty badania:

- Część I analizy wykonana została na podstawie badania na dużej próbie respondentów. Badanie skierowano było do wszystkich członków stowarzyszenia BJDM oraz do innych młodych osób z mniejszości niemieckiej, uczestników projektów młodzieżowych (przy czym nie zawsze są to projekty BJDM-u, ale także Domu Współpracy Polsko Niemieckiej i TSKN⁷). Próba rzeczywista wynosiła 150 osób i obejmowała grupy wiekowe pomiędzy 12-35 lat.

- Część II analizy wykonana została na podstawie badania na małej próbie respondentów (12 osób), badanie w kontakcie bezpośrednim, stacjonarne, starsza młodzież (20-35 lat), zgłoszenia losowe.

⁷ Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Niemców na Śląsku Opolskim

Formy pomiaru badanych zjawisk: pytania otwarte i zamknięte skierowane do respondentów w formie kwestionariusza online, ankiety papierowej i podczas wywiadu zogniskowanego.

Metody zastosowane w celu osiągnięcia wyników:

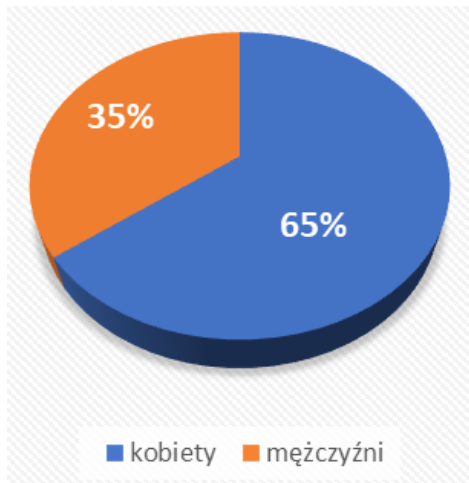
- Analiza dokumentów organizacji i oferty dla młodzieży realizowanej w roku 2023
- Wywiad kwestionariuszowy/ankieta (w dużej grupie obejmującej wszystkie kategorie wiekowe w zakresie 12-35 lat)
- Wywiad grupowy zogniskowany (w małej grupie, obejmującej starszą młodzież w wieku 20-35 lat, losowo dobrani uczestnicy).

Część I. Badanie szerokopasmowe na podstawie kwestionariusza online, uwzględniające również zagadnienia stanowiące kontekst związany z potrzebami szkoleń, projektów, imprez kulturalnych, integracyjnych i innych typów ofert dla ww. grupy młodzieży.

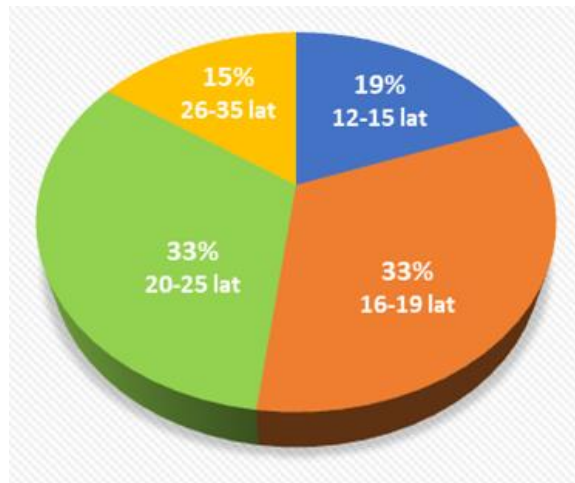
1. Metryczka.

W ramach przeprowadzonego badania zaangażowano 150 respondentów. Charakter zgłaszanych odpowiedzi często był złożony, co objawiało się podawaniem wielowymiarowych reakcji, zawierających kilka elementów, zaznaczaniem odpowiedzi twierdzących bez dostarczania szczegółowych wyjaśnień. Z tego powodu liczba zgłoszonych odpowiedzi może przekraczać ilość uczestników badania lub być ujemna. Takie zjawisko wskazuje na wielowarstwowość i złożoność badanej problematyki, a także na różnorodność doświadczeń i perspektyw wśród respondentów. Interpretacja wyników musi uwzględniać ten fakt, przyjmując elastyczne podejście do analizy i rozumienia zgromadzonych danych.

W badaniu wzięło udział 97 kobiet i 53 mężczyzn.

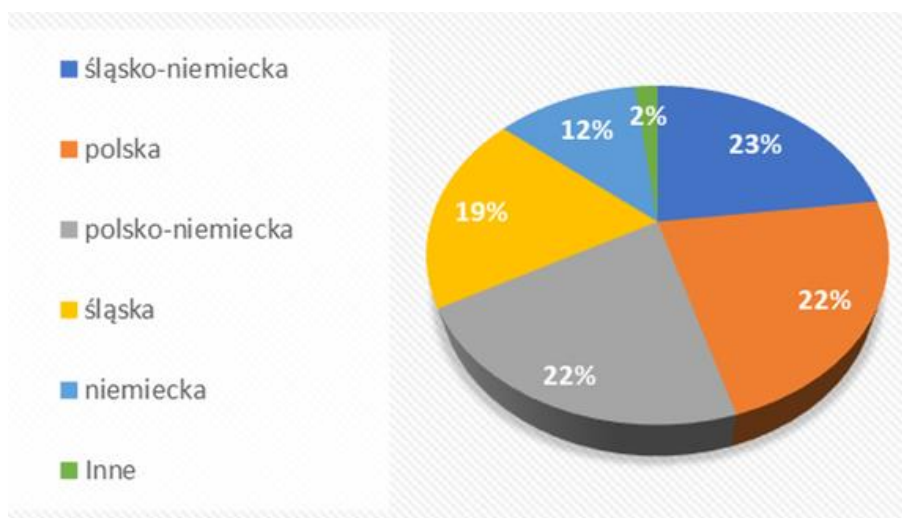


Wykres 1. Płeć respondentów.



Wykres 2. Charakterystyka respondentów według wieku.

Z analizy charakterystyki respondentów wynika, że najczęściej deklarowaną przynależnością etniczną jest śląsko-niemiecka, którą wskazało 48 osób. Bardzo blisko za nią plasuje się narodowość polska, wybrana przez 47 respondentów, a polsko-niemiecka została wskazana przez 45 osób. Następną pojawiającą się przynależnością jest śląska, wybrana przez 40 uczestników badania, oraz niemiecka, którą wybrało 25 osób.



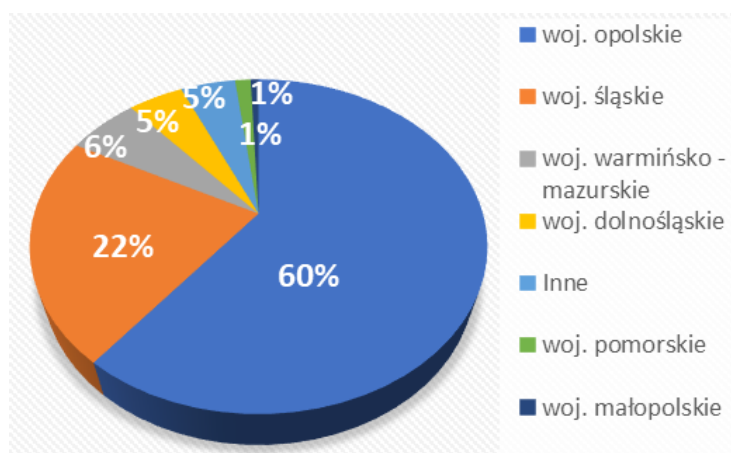
Wykres 3. Deklarowana narodowość/ przynależność etniczna.
(Respondenci wybierali często po dwie odpowiedzi.)

Większość respondentów czuje się częścią społeczności mniejszości niemieckiej (130 odpowiedzi).



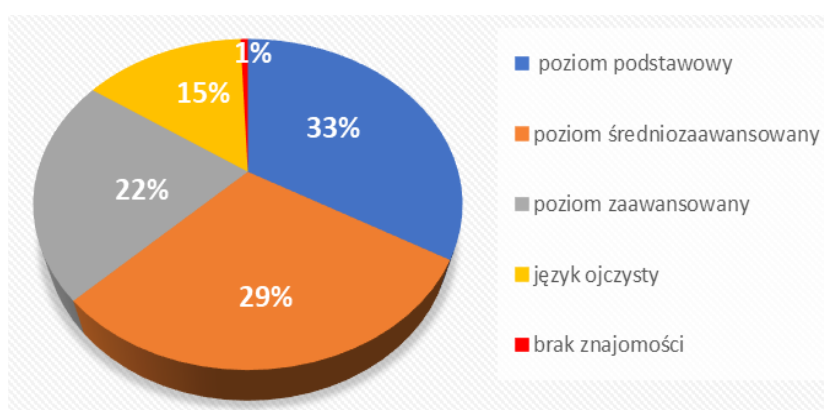
Wykres 4. Poczucie przynależności do społeczności mniejszości niemieckiej.

Większość badanych mieszka w województwie opolskim, skąd pochodziło 91 osób. Kolejne województwo, które często pojawiało się w odpowiedziach, to województwo śląskie, z 33 wskazaniami.



Wykres 5. Region zamieszkania respondentów.

Jeśli chodzi o znajomość języka niemieckiego wśród respondentów, najczęściej deklarowany poziom to podstawowy, który posiada 50 osób. Poziomy średniozaawansowany oraz zaawansowany zostały wyróżnione odpowiednio przez 44 i 33 osoby. Język ojczysty niemiecki na poziomie biegłości wskazało 22 uczestników ankiety.



Wykres 6. Poziom znajomości języka niemieckiego.

2. Wyzwania i problemy młodzieży związane z przynależnością do mniejszości niemieckiej.

Analiza liniowa⁸ odpowiedzi na pytania dotyczące **poczucia przynależności do społeczności młodzieży mniejszości niemieckiej**, w kontekście **problemów i wyzwań związanych z przynależnością do mniejszości**, wykazała następujące wnioski:

W pierwszej kolejności analizie poddane zostało 130 osób, które czują się częścią wspólnoty mniejszości niemieckiej. Wśród zgłaszanych problemów często pojawiają się kwestie dyskryminacji, stereotypów, braku tolerancji i akceptacji (44 odpowiedzi), obejmujących

⁸ Analiza liniowa: technika używana do określenia, czy istnieje zależność między dwoma lub więcej zmiennymi.

zarówno negatywne postawy i traktowanie ze strony społeczeństwa, jak również działania instytucjonalne marginalizujące mniejszość (np. zmniejszona ilość godzin języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej).

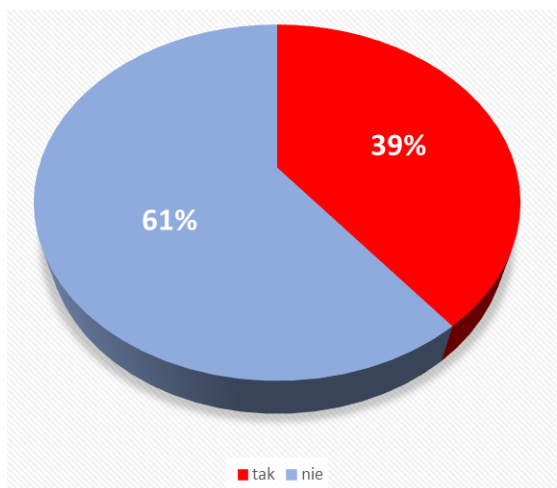
Respondenci doświadczają również obaw przed przyznaniem się do swojej tożsamości oraz bariery językowej w zakresie niedostatecznej znajomości języka niemieckiego (29 odpowiedzi), która utrudnia komunikację oraz przekazanie kulturowej tożsamości w kontekście zarówno językowym jak i pokoleniowym.

Doświadczenia emocjonalne i praktyczne, takie jak brak czasu, stres związany z utrzymaniem tożsamości, czy trudności w znalezieniu wsparcia społecznego, są również istotnym elementem (11 odpowiedzi). Wymieniane są również wyzwania organizacyjne i integracyjne, takie jak brak nowych członków, obawy przed zanikaniem młodego pokolenia i problemy w zarządzaniu organizacjami mniejszościowymi. 42 respondentów tej grupy nie wskazało żadnych problemów i wyzwań związanych z przynależnością do mniejszości niemieckiej.

Analiza odpowiedzi osób, które nie identyfikują się z mniejszością niemiecką w Polsce, wykazuje, że wśród tej grupy występują izolowane przypadki problemów związanych z przynależnością do organizacji mniejszościowej, pomimo, iż takiej respondenci nie deklarują. W obrębie tej grupy (20 odpowiedzi spośród 150) odnotowano trudności w nawiązywaniu współpracy z przedstawicielami organizacji mniejszości niemieckiej, jednak jedynie w trzech przypadkach. Dodatkowo, dwie odpowiedzi wskazują na doświadczenie braku akceptacji w środowisku rówieśniczym i szerszym kontekście społecznym. Konieczność opanowania języka niemieckiego została zidentyfikowana jako problem przez dwóch respondentów. Jednak większość osób z tej grupy (13 osób) nie zgłosiła żadnych problemów ani wyzwań związanych z przynależnością do mniejszości niemieckiej.

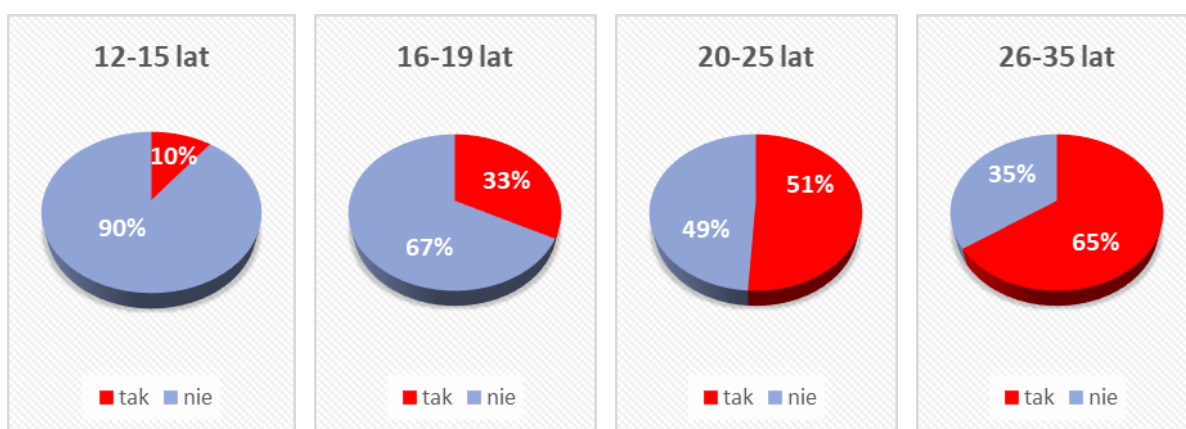
Z tych wyników można wywnioskować, że doświadczenie dyskryminacji występuje zarówno wśród osób, które identyfikują się z mniejszością niemiecką, jak i wśród tych, którzy nie czują przynależności do tej grupy. Różnorodność form i kontekstów dyskryminacji pokazuje, że jest to złożony problem wpływający na ludzi niezależnie od ich poczucia przynależności do danej społeczności.

Spośród 150 ankietowanych 59 osób odpowiadało twierdząco na bezpośrednie pytanie o **doświadczenie dyskryminacji lub nietolerancji ze względu na swoją narodowość lub etniczność**. 91 respondentów nie zgłosiło takich doświadczeń.



Wykres 7. Doświadczenie dyskryminacji ze względu na przynależność do mniejszości narodowej niemieckiej.

W kontekście doświadczenia dyskryminacji lub nietolerancji, odpowiedzi respondentów przedstawiają się następująco w zależności od grupy wiekowej:



Wykres 8. Przypadki dyskryminacji w różnych grupach wiekowych.

Z danych wynika, że wśród osób w wieku 26-35 lat oraz 20-25 lat odnotowano najwięcej przypadków dyskryminacji. Młodsze grupy wiekowe, tj. 16-19 lat oraz 12-15 lat również doświadczają dyskryminacji, lecz w mniejszej liczbie przypadków. Wyniki te mogą sugerować, że z wiekiem zwiększa się prawdopodobieństwo spotkania z dyskryminacją lub nietolerancją.

Analiza zgłoszonych przypadków **dyskryminacji osób należących do mniejszości niemieckiej w Polsce** (59 odpowiedzi) ujawnia wielowymiarowe formy marginalizacji w różnych sferach życia, od edukacji po przestrzeń publiczną. W sektorze edukacji odnotowano 32 przypadki dyskryminacji, obejmujące wyzwiska, wyśmiewanie i wykluczenie przez uczniów i nauczycieli (w 3 przypadkach). Często dotyczy to również bezpośredniej dyskryminacji w postaci zakazu używania języka mniejszości czy negatywnych komentarzy na temat pochodzenia. Dyskryminacja w środowisku studenckim i akademickim, (w przypadku

jednej odpowiedzi wymieniono Politechnikę Opolską), została odnotowana w 3 odpowiedziach, co wskazuje, że problem dotyczy zarówno młodszych osób jak i osób dorosłych oraz w wieku studenckim.

W życiu społecznym, członkowie mniejszości niemieckiej (łącznie 20 odpowiedzi) spotykają się z negatywnymi komentarzami, wyśmiewaniem i obrażaniem, czasami nawet ze strony najbliższego otoczenia. Jedna osoba zgłosiła przemoc fizyczną (pobicie) związaną z używaniem języka niemieckiego w przestrzeni publicznej. Dyskryminacja w życiu społecznym manifestuje się również przez „krzywe” spojrzenia, werbalne ataki, promowanie symboli nazistowskich oraz „hejt”. W sferze politycznej, dyskryminacja przejawia się zdaniem uczestników badania poprzez pejoratywne wypowiedzi polityków, społeczne przyzwolenie na dyskryminujące zwroty oraz inne działania mające na celu marginalizację mniejszości, co często jest postrzegane jako akceptowalne lub normatywne, pogłębiając podziały i zwiększając poczucie izolacji.

W sferze internetowej i mediów, respondenci doświadczają „przytyków”, gróźb i mowy nienawiści w mediach społecznościowych, oskarżani są o nazizm i wzywani do opuszczenia kraju. W miejscu pracy i organizacjach społecznych zarejestrowano 6 przypadków dyskryminacji, obejmujących mobbing i wykluczenie zawodowe, w tym zwalnianie z pracy z powodu przynależności do mniejszości.

Zgłoszenia te wskazują, że dyskryminacja to kompleksowy problem wpływający na różne aspekty życia osób należących do mniejszości, będący wynikiem bezpośrednich działań dyskryminacyjnych oraz szeroko zakrojonych procesów społecznych i kulturowych. Wymaga to systemowego podejścia, obejmującego edukację antydyskryminacyjną, promowanie różnorodności i tolerancji, oraz stosowanie skutecznych środków prawnych dla ochrony praw mniejszości i tworzenie strategii wsparcia i interwencji.

3. Zmiany i inicjatywy konieczne do poprawy sytuacji młodzieży mniejszości niemieckiej.

W odpowiedziach respondentów na pytanie dotyczące **potrzebnych zmian lub inicjatyw mających na celu poprawę sytuacji młodzieży mniejszości niemieckiej**, zaobserwowano wyraźne tendencje w ich propozycjach, które koncentrują się na czterech kluczowych obszarach. Wśród 121 respondentów (pytanie nie dotyczyło grupy wiekowej 12-15 lat), 14 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

W pierwszym obszarze dominujący akcent położony został na edukację i rozwój językowy. Wśród respondentów widoczne jest przekonanie o konieczności zwiększenia liczby i różnorodności projektów edukacyjnych, w tym obozów językowych i różnych form wsparcia w nauce języka niemieckiego. Podkreślają oni potrzebę wzmocnienia tożsamości kulturowej i językowej poprzez rozwijanie kompetencji lingwistycznych, organizowanie warsztatów oraz promowanie kultury niemieckiej. Podnoszone są także kwestie związane z koniecznością organizacji wyjazdów, cyklicznych wydarzeń edukacyjnych i kulturowych, które mogą poszerzać horyzonty młodzieży mniejszości niemieckiej i zwiększać jej zaangażowanie w życie społeczności mniejszościowej. (40 odpowiedzi)

Integracja społeczna i kulturowa to kolejny obszar, na który wskazują respondenci, podkreślając znaczenie większej ilości imprez zewnętrznych, wydarzeń integrujących, a także projektów, które łączą mniejszość i „większość” społeczną. Podkreślona zostaje również potrzeba pokazania, że różnorodność narodowościowa może być atutem i że współpraca między mniejszościami a większością może przynieść korzyści dla obu stron. (22 odpowiedzi)

Trzeci obszar dotyczy wsparcia organizacyjnego i finansowego. Jest to uznawane przez 12 respondentów za kluczowe w poprawie sytuacji młodzieży mniejszościowej, obejmując decentralizację, zwiększenie finansowania projektów oraz lepsze warunki współpracy i wsparcia ze strony władz centralnych i lokalnych.

Na koniec, promocja tolerancji i walka z dyskryminacją są postrzegane jako fundamentalne działania, które powinny towarzyszyć wszystkim innym inicjatywom. Respondenci wskazują na potrzebę działań mających na celu uświadomienie o prawach mniejszości, zmniejszenie nacjonalizmu oraz promocję różnorodności kulturowej i regionalnej. Istotne jest, aby dążyć do społeczeństwa, gdzie różnorodność jest postrzegana jako atut, a nie jako źródło konfliktu. (12 odpowiedzi)

Podsumowując, odpowiedzi wskazują na to, że poprawa sytuacji młodzieży mniejszości niemieckiej wymaga kompleksowego podejścia, które uwzględnia edukację językową i kulturową, integrację społeczną, wsparcie organizacyjne oraz promocję tolerancji. Jest to wyzwanie wymagające zaangażowania, współpracy i odpowiednich zasobów, ale także jasnej wizji przyszłości, w której młodzież mniejszości niemieckiej może pełnić aktywną rolę w społeczeństwie, czerpiąc z bogactwa swojej kultury i języka.

W tym kontekście dokonano również analizy odpowiedzi na pytanie **dotyczące ewentualnych braków w ofercie projektów i warsztatów proponowanych przez mniejszość niemiecką,**

która wykazała, że większość respondentów (92 osoby) nie dostrzega braków w obecnej ofercie, 7 osób odpowiedziało jedynie znakiem "-" co może wskazywać na brak opinii lub trudność w udzieleniu odpowiedzi. Inne odpowiedzi zawierały uwagi typu "nie wiem" (14 respondentów), co sugeruje niepewność lub brak wystarczającej wiedzy na temat istniejących programów.

Odpowiedzi wskazujące ewentualne braki w ofercie (58 osób) podkreślały konkretne obszary, które według respondentów wymagają ulepszenia lub rozszerzenia. Wśród nich znalazły się takie sugestie jak potrzeba zwiększenia liczby i różnorodności projektów (25 odpowiedzi). Respondenci oczekują zwiększenia ilości dostępnych projektów, które byłyby bardziej zróżnicowane tematycznie i dostosowane do różnorodnych grup wiekowych i zainteresowań. Zwracają uwagę na potrzebę większej liczby inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych i rozwojowych, w tym również tych skierowanych do dorosłej młodzieży oraz dzieci.

Wiele odpowiedzi skupia się na potrzebie intensyfikacji nauki języka niemieckiego oraz związanych z nim działań kulturowych. Respondenci wskazują na brak kursów językowych, zarówno dla początkujących, jak i bardziej zaawansowanych, oraz na potrzebę większej liczby wyjazdów edukacyjnych i kulturowych, które pozwoliłyby na bezpośredni kontakt z językiem niemieckim i kulturą niemiecką (22 odpowiedzi).

Respondenci oczekują większej integracji między różnymi regionami zamieszkiwanymi przez mniejszość niemiecką oraz między różnymi grupami wiekowymi w ramach mniejszości. Sugerują również potrzebę organizowania większej liczby spotkań integracyjnych i wyjazdów międzynarodowych, które sprzyjałyby wymianie doświadczeń i budowaniu relacji między członkami społeczności (12 odpowiedzi).

Niektórzy ankietowani podkreślają potrzebę organizowania wydarzeń i projektów bliżej miejsc zamieszkania respondentów, w tym także w mniejszych miejscowościach. Wskazują na potrzebę większej dostępności informacji oraz lepszej komunikacji cyfrowej, na przykład poprzez cyfrowe platformy informacyjne (6 odpowiedzi).

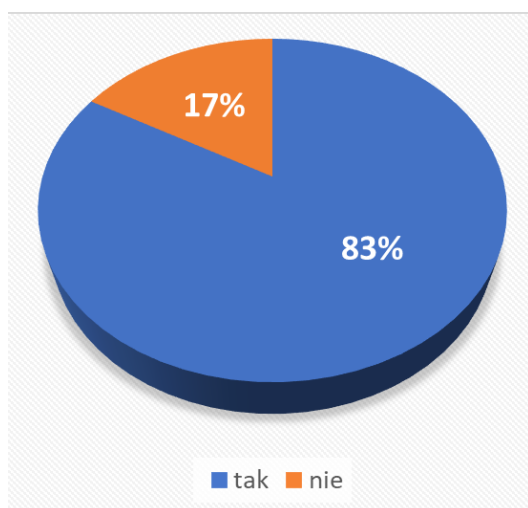
Podsumowując, respondenci wyrażają potrzebę zwiększenia liczby i różnorodności projektów, większej dostępności dla różnych grup wiekowych i zainteresowań, jak również lepszego wsparcia ze strony instytucji. Wyróżniają się również życzenia zwiększenia integracji, innowacyjności oraz dostosowania oferty do potrzeb konkretnych grup i indywidualnych oczekiwań. Pojedyncze wzmianki o konkretnych potrzebach jak warsztaty psychologiczne czy projekty literackie wskazują na zainteresowanie bardziej spersonalizowanymi

i specjalistycznymi formami rozwoju. Widać wyraźne dążenie do uczestnictwa w projektach, które nie tylko rozwijają umiejętności językowe i kulturowe, ale także oferują rozwój osobisty, zawodowy i społeczny.

4. Zainteresowania badanych członków młodzieży mniejszości niemieckiej w kontekście oferowanych projektów i szkoleń.

W tej części analizy uwzględniono odpowiedzi na pytania dotyczące zainteresowania istniejącymi już projektami i szkoleniami proponowanymi młodzieży z zakresu: umiejętności społecznych, liderstwa, przedsiębiorczości; pełnienia roli mentora lub lidera projektów i warsztatów dla młodzieży mniejszości; udziału w regularnych spotkaniach lub grupach dyskusyjnych w ramach projektów lub warsztatów; udziału w projektach międzynarodowych; udziału w wolontariacie młodzieżowym; pisaniu tekstów dziennikarskich, szkoleniach redakcyjnych; udziału w projektach lub warsztatach poprawiających znajomość języka niemieckiego bądź odbywających się w języku niemieckim.

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące **uczestnictwa w projektach lub warsztatach skierowanych do młodzieży mniejszości niemieckiej** pokazała, że zdecydowana większość respondentów (125 osób) miała okazję brać udział w takich przedsięwzięciach. 25 osób zadeklarowało, że nigdy nie uczestniczyły w takim projekcie lub warsztacie. Wyniki te świadczą o stosunkowo wysokim zaangażowaniu młodzieży mniejszości niemieckiej w inicjatywy skierowane do nich, co może odzwierciedlać efektywność istniejących programów w dotarciu do celowej grupy oraz ich zainteresowanie tymi formami wsparcia i rozwoju.



Wykres 9. Uczestnictwo w projektach lub warsztatach skierowanych do młodzieży mniejszości niemieckiej.

Analiza odpowiedzi na pytanie o **szczegóły uczestnictwa w projektach lub warsztatach skierowanych do młodzieży mniejszości niemieckiej** ujawnia różnorodność doświadczeń. Wśród respondentów, którzy zaznaczyli twierdząco udział w projektach i warsztatach (125 osób), trzy osoby nie podały żadnych informacji, odpowiadając kropką, co może wskazywać na niechęć do udzielania informacji.

Odpowiedzi respondentów przedstawiają konkretne nazwy programów i daty ich realizacji. Najczęściej wymienianym projektem jest ELOm⁹ (56 odpowiedzi), przy czym dodatkowo 11 respondentów zgłaszało udział w „Akademii”, nie podając pełnej nazwy projektu (zapewne chodzi o Akademię Młodych Liderów). Ponadto wskazywane były takie projekty jak Sprachcamp¹⁰ (20 odpowiedzi), ProElom¹¹ (12 odpowiedzi), Jugendpunkt¹² (12 odpowiedzi), Antidotum¹³ (11 odpowiedzi), Jugendbox¹⁴ (10 odpowiedzi), Jugendkonferenz¹⁵ (9 odpowiedzi), Sommercamp¹⁶ (8 odpowiedzi), kursy językowe (5 odpowiedzi) oraz inne pojedyncze odpowiedzi odnoszące się do: Wiekiego ślizgania¹⁷, Jugendgali¹⁸, City Bound Berlin¹⁹.

Wśród wymienionych projektów znajdują się różne edycje ELOm i Sprachcamp, co pokazuje, że niektórzy uczestnicy byli zaangażowani w te inicjatywy wielokrotnie i w różnych latach, co odzwierciedla kontynuację zaangażowania w programy skierowane do młodzieży mniejszości niemieckiej.

11 ankietowanych nie przypomina sobie nazw projektów w których brali udział.

Podsumowując, odpowiedzi wskazują na to, że istnieje grupa respondentów, która aktywnie uczestniczy w różnego rodzaju projektach i warsztatach, z korzyścią dla swojego rozwoju osobistego i zawodowego. Zróżnicowane, wymienione przez nich doświadczenia świadczą o bogatej ofercie programów dostępnych dla młodzieży mniejszości niemieckiej.

⁹ Elementarz Lidera Organizacji MN

¹⁰ Obóz językowy dla młodzieży MN

¹¹ Pro Elementarz Lidera Organizacji MN

¹² Punkt Młodzieżowy MN

¹³ Media Młodzieżowe MN

¹⁴ Grupy teatralne

¹⁵ Konferencja Młodzieży MN

¹⁶ Obóz letni

¹⁷ Akcja charytatywna, organizowaną przez ZMMN od 2004 r.

¹⁸ Gala Młodzieżowa

¹⁹ Wycieczka do Berlina

Na podstawie analizy danych z ankiety dotyczącej **zainteresowania projektami lub warsztatami skupiającymi się na rozwoju umiejętności społecznych, liderstwa lub przedsiębiorczości w kontekście młodzieży mniejszości niemieckiej** wyraźnie widać pozytywną reakcję na takie inicjatywy (99 ze 121 odpowiedzi). Respondenci postrzegają te projekty jako ważne dla rozwoju osobistego, szansę na zdobycie praktycznego doświadczenia oraz możliwość poszerzenia horyzontów w życiu prywatnym i zawodowym. Wśród wskazanych korzyści dominuje przekonanie, że zdobywanie nowych umiejętności, zwłaszcza w obszarach społecznych i przedsiębiorczych, jest istotne w kontekście dalszej kariery oraz angażowania się w społeczność mniejszości niemieckiej. Zdaniem respondentów, uczestnictwo w takich warsztatach pozwala nie tylko na rozwój własnych kompetencji, ale także na zrozumienie funkcjonowania mniejszości niemieckiej w regionie. Wiele osób podkreśla, że projekty te mogą służyć jako platforma do spotkań i wymiany doświadczeń z innymi członkami mniejszości niemieckiej, a także jako okazja do zdobycia wartościowych umiejętności, które mogą zostać wykorzystane w przyszłości. Respondenci zwracają również uwagę na potrzebę różnorodności w ofercie szkoleniowej, podkreślając, że każda forma rozwoju jest pożądana, a warsztaty powinny być dostosowane do szerokiego zakresu zainteresowań i potrzeb młodzieży. Zaznaczają, że takie działania powinny być kontynuowane i rozwijane, aby umożliwić młodym ludziom zdobycie niezbędnych umiejętności do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Pozostali respondenci wyrazili wyraźny brak zainteresowania. Ten brak zainteresowania wynika z preferencji związanych ze spędzaniem czasu wolnego, które bardziej odpowiadają ich potrzebom oraz oczekiwaniom, a także w pojedynczych przypadkach ze sceptycyzmu dotyczącego efektywności i rentowności wcześniejszych inicjatyw tego typu. Respondenci podkreślają również ograniczenia czasowe związane z innymi obowiązkami oraz brak aspiracji do przywódczych ról, preferując bycie częścią grupy.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki wskazują na silne zainteresowanie młodzieży mniejszości niemieckiej programami rozwijającymi umiejętności społeczne, liderstwo i przedsiębiorczość, choć z zaznaczeniem potrzeby dostosowania takich programów do specyficznych wymagań i oczekiwań tej grupy (czyli mniejszości niemieckiej). To podkreśla znaczenie tworzenia zróżnicowanych i elastycznych programów, które odpowiadają na różnorodne potrzeby młodych osób należących do mniejszości.

Wśród 99 ankietowanych, zainteresowanych projektami lub warsztatami skupiającymi się na rozwoju umiejętności społecznych, liderstwa lub przedsiębiorczości w kontekście młodzieży

mniejszości niemieckiej istnieje grupa 40 osób, która zadeklarowała gotowość do **objęcia funkcji mentora lub lidera** oraz wykazała szereg motywacji stojących za ich wyborem. Przede wszystkim, wyrażają pewność siebie i kompetencje, co sugeruje głęboko zakorzenioną wewnętrzną motywację i przekonanie o własnych zdolnościach do pełnienia tak ważnych ról (24 odpowiedzi), które często wspierane są przez posiadane doświadczenia przywódcze; niektórzy respondenci już wcześniej zajmowali role liderów i wydają się być skłonni do kontynuowania tej ścieżki, mając nadzieję rozszerzyć swoje wpływy i przyczynić się do rozwoju innych. Ankietowani zgłaszają również chęć dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem, wskazując na to, jak posiadane umiejętności mogą być wykorzystywane do wsparcia i rozwoju młodszych członków społeczności. Respondenci widzą w tej roli możliwość osobistego i zawodowego wzrostu, zwiększenia pewności siebie oraz poprawy widoczności i reputacji w społeczności. Pasja do pracy z młodzieżą oraz gotowość do podejmowania nowych wyzwań również są wskazywane jako kluczowe czynniki motywujące ich do zajmowania się prowadzeniem projektów.

W ogólnym rozrachunku te motywacje świadczą o głęboko zakorzenionym zaangażowaniu w rozwój osobisty oraz społeczny, a także o pragnieniu przyczynienia się do dobra wspólnego. Te odpowiedzi pokazują, że respondenci widzą wartość zarówno w rozwijaniu własnych umiejętności, jak i w przekazywaniu ich młodszemu pokoleniu. Jest to pozytywny znak dla społeczności mniejszości niemieckiej, ponieważ wskazuje na istnienie grupy osób gotowych do aktywnego uczestnictwa i przyczyniania się do rozwoju społeczności. Respondenci, którzy wykazali zainteresowanie zarówno warsztatami, jak i rolą mentora, mogą być postrzegani jako potencjalni liderzy w społeczności mniejszości niemieckiej, zdeterminowani, aby rozwijać nie tylko siebie, ale i innych. To zainteresowanie może wskazywać na chęć budowania silniejszej, bardziej zintegrowanej społeczności poprzez rozwój kluczowych umiejętności i dzielenie się wiedzą.

Odpowiedzi na pytanie o zainteresowanie **udziałem w regularnych spotkaniach lub grupach dyskusyjnych w ramach projektów lub warsztatów** wykazują zróżnicowane podejście respondentów do tego typu inicjatyw. Z grupy 87 osób, które pozytywnie odpowiedziały na pytanie, znaczna część respondentów (44 osoby) wyraża entuzjazm i chęć do nauki, rozwoju umysłowego oraz rozwijania umiejętności dyskusyjnych, a także podkreśla możliwość interakcji z innymi członkami mniejszości niemieckiej. Kolejna część zainteresowanych (22 osoby) wyraża jednak obawy związane z ograniczeniami czasowymi lub logistycznymi, takimi jak trudności z dojazdem czy konflikty z innymi zobowiązaniami. Proponują oni udział

w formie online, co mogłoby rozwiązać problem odległości i dostępności. Pozostałe odpowiedzi często nie zawierają szczegółowego uzasadnienia lub zawierają jedynie krótką wzmiankę warunkującą udział w spotkaniach ich tematem, godziną lub terminem.

Z kolei w grupie 53 osób, które negatywnie odpowiedziały na pytanie, najczęściej wskazywaną przeszkodą jest brak czasu (20 osób), co uniemożliwia im regularne uczestnictwo w spotkaniach. Dla 12 osób nie jest to atrakcyjna forma aktywności, co wiąże się z brakiem zainteresowania panelami dyskusyjnymi lub warsztatami. 18 respondentów nie podało konkretnego uzasadnienia swojej decyzji. Mała grupa trzech osób wyraża zdanie, że środowisko paneli dyskusyjnych jest zdominowane przez określone grupy lub opinie, co wpływa na ich poczucie wykluczenia i ogranicza możliwość swobodnego wyrażania własnych poglądów.

Podsumowując, zainteresowanie udziałem w regularnych spotkaniach dyskusyjnych jest zróżnicowane wśród respondentów. Wyraźnie widoczne są różne motywacje i przeszkody, od chęci nauki i rozwoju, przez ograniczenia czasowe i logistyczne, po brak zainteresowania lub poczucie wykluczenia w dyskusjach. Wyniki te wskazują na potrzebę elastycznego podejścia do organizacji takich spotkań, aby mogły one odpowiadać na różnorodne potrzeby i oczekiwania uczestników.

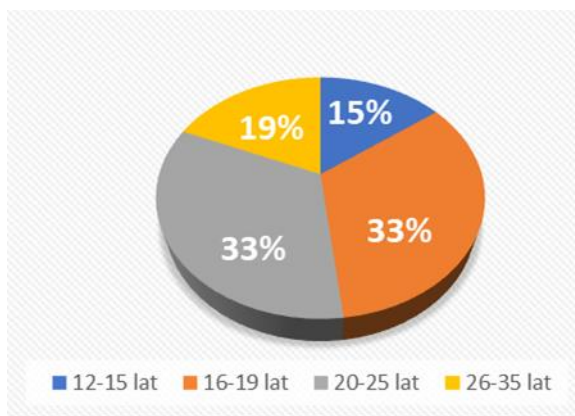
Analiza dostarczonych odpowiedzi na pytanie o **zainteresowanie udziałem w projektach międzynarodowych**, pozwala zauważyć, że większość to osoby entuzjastycznie podchodzące do tej idei. Zdecydowana większość 127 respondentów wykazuje silne zainteresowanie udziałem w projektach międzynarodowych. 56 ankietowanych podkreśla, że udział w projektach międzynarodowych jest doskonałą okazją do rozwijania umiejętności komunikacyjnych w języku niemieckim oraz zrozumienia i poznania innych kultur a także cennym doświadczeniem, które przyczynia się do osobistego rozwoju, zarówno w kontekście umiejętności zawodowych, jak i osobistych. Uczestnictwo w międzynarodowych projektach jest postrzegane przez 29 respondentów jako sposobność do budowania międzynarodowych kontaktów i zawierania przyjaźni a 11 osób łączy zainteresowanie projektami międzynarodowymi z pasją do podróży i odkrywania nowych miejsc. Kilka osób, które już miały doświadczenie w tego rodzaju projektach, wyraża chęć ponownego udziału, co świadczy o pozytywnym odbiorze tych doświadczeń. W niektórych przypadkach respondenci podkreślają, że odległość, ograniczenia czasowe oraz finansowe stanowią potencjalne przeszkody w ich zaangażowaniu w projekty międzynarodowe. Dodatkowo, istnieje grupa 22 osób, które, mimo pozytywnej odpowiedzi na pytanie

o zainteresowanie udziałem w tych projektach, nie dostarczyły uzasadnienia swojej odpowiedzi.

Z drugiej strony, istnieje mniejsza grupa respondentów (23 osoby), którzy wyrażają niechęć do udziału w projektach międzynarodowych. Główne powody to brak czasu (8 odpowiedzi), obowiązki zawodowe i ograniczenia osobiste (8 odpowiedzi). Pojedyncze osoby wskazują na trudności związane z podróżowaniem, obawy przed wyzwaniem językowymi lub kulturowymi oraz uczucie dyskomfortu w obliczu zaangażowania w międzynarodowe projekty.

Podsumowując, wyniki wskazują na ogólny entuzjazm wśród większości respondentów wobec udziału w projektach międzynarodowych, ze szczególnym naciskiem na korzyści edukacyjne, kulturowe i społeczne. Jednakże, istnieje także grupa osób, które z różnych powodów wyrażają rezerwę lub niechęć do tego rodzaju zaangażowania.

Analizując odpowiedzi respondentów wyrażających **zainteresowanie pisanem tekstów dziennikarskich i udziałem w szkoleniach redakcyjnych** (54 osoby) można zaobserwować kilka kluczowych motywów. Przede wszystkim, wiele osób wskazuje na swoją pasję lub już istniejące doświadczenie jako motywację. Respondenci (25 odpowiedzi) często wspominają, że już pisali artykuły, byli redaktorami gazetek szkolnych, lub po prostu lubią pisać. To wskazuje na to, że mają już pewną bazę umiejętności i chęć dalszego rozwoju w tej dziedzinie. Innym motywem jest chęć rozwijania kompetencji i zdobywania nowych umiejętności, niektórzy respondenci wskazują, że pisanie artykułów czy udział w szkoleniach redakcyjnych to doskonały sposób na poszerzenie słownictwa, poprawienie umiejętności redaktorskich i pisarskich, czy też rozwijanie ogólnych kompetencji (16 odpowiedzi). Ponadto, niektórzy respondenci (9 osób) zauważają, że pisanie artykułów pozwala im dzielić się ważnymi informacjami lub przemyśleniami z szerszą publicznością. To może być szczególnie ważne dla osób, które mają dużo do powiedzenia na jakiś temat, czy to w oparciu o własne doświadczenia, zainteresowania, czy profesjonalną wiedzę.



Wykres 10. Zainteresowanie pisanem tekstów dziennikarskich i udziałem w szkoleniach redakcyjnych według grup wiekowych.

Wśród tych, którzy odpowiedzieli negatywnie na pytanie dotyczące zainteresowania pisanem tekstów dziennikarskich i udziałem w szkoleniach kształtujących umiejętność pisanie (96 respondentów), główne przyczyny to brak zainteresowania tematem (68 odpowiedzi), odczucie, że pisanie nie jest ich mocną stroną (32 odpowiedzi) a w kilku przypadkach odpowiedź jest powiązana z niewystarczającą znajomością języka niemieckiego. Niektórzy respondenci wskazują na brak czasu lub motywacji do podjęcia się tej aktywności (11 odpowiedzi). Niektórzy sądzą, że w dziedzinie dziennikarstwa jest już aktywnych wiele osób i nie widzą potrzeby, by do nich dołączać.

Podsumowując, odpowiedzi pokazują, że choć dla niektórych pisarstwo dziennikarskie i szkolenia redakcyjne są atrakcyjne i widziane jako korzystne, dla innych nie są to działania przyciągające ich uwagę lub pasujące do ich umiejętności i życiowych priorytetów. Wyraźnie widać, że decyzja o zaangażowaniu w takie przedsięwzięcia zależy od indywidualnych predyspozycji, zainteresowań oraz oceny własnych zdolności i możliwości.

Analizując odpowiedzi 90 osób zainteresowanych **udziałem w wolontariacie młodzieżowym**, można zidentyfikować kilka motywów determinujących ich decyzję. Znaczącym czynnikiem, wskazanym przez 25 respondentów, jest altruistyczne pragnienie pomagania innym, zarówno w ramach konkretnych projektów, jak i szerszego wsparcia społeczności. Dla 21 respondentów wolontariat jest postrzegany jako platforma do zdobycia nowych doświadczeń i umiejętności, co jest istotne dla ich rozwoju osobistego i zawodowego.

Kontynuacja wcześniejszych działań w wolontariacie, stanowiąca wyraz długoterminowego zaangażowania, została podkreślona przez 17 ankietowanych. Wolontariat jest również postrzegany jako okazja do budowania relacji społecznych i rozszerzania sieci kontaktów przez 14 respondentów. Inni, 10 osób, wyrażają chęć udziału w wolontariacie pod warunkiem

dopasowania jego charakteru i tematyki do ich osobistych preferencji. Istnieje również grupa 13 respondentów wskazująca gotowość udziału w wolontariacie młodzieżowym, która nie podaje uzasadnienia swojej wypowiedzi.

Z kolei wśród 63 osób niezainteresowanych wolontariatem młodzieżowym, najczęstszym powodem, wymienionym przez 29 ankietowanych, jest brak czasu z uwagi na obowiązki, takie jak praca czy edukacja. Ograniczenia związane z życiem osobistym, takie jak tworzenie rodziny czy inne obowiązki osobiste, zostały wskazane przez 8 respondentów jako przeszkoda w angażowaniu się w wolontariat. Preferencja zaangażowania w działalności oferującej wynagrodzenie, co wskazuje na aspekty finansowe jako istotne w ich decyzji, została podkreślona przez 5 osób. Pozostali ankietowani wskazują na brak zainteresowania wolontariatem, istniejące już zobowiązania w inne formy działalności na rzecz wolontariatu lub doświadczenie wcześniejszego zaangażowania w wolontariat. Grupa 10 respondentów nie udziela konkretnych uzasadnień swojej niechęci do udziału.

Podsumowując, różnorodność motywacji i postaw wobec wolontariatu młodzieżowego jest widoczna zarówno wśród entuzjastów (87 respondentów), jak i osób niezainteresowanych (63 respondentów). Wśród pierwszej grupy dominuje chęć niesienia bezinteresownej pomocy oraz rozwijania umiejętności i relacji społecznych, podczas gdy w drugiej grupie przeważają rozważania praktyczne, takie jak ograniczenia czasowe i potrzeby finansowe. Te wyniki podkreślają znaczenie zrozumienia różnych perspektyw młodzieży oraz komunikowania korzyści płynących z wolontariatu dla indywidualnego rozwoju i społeczności mniejszości niemieckiej.

Analiza odpowiedzi na pytanie **o zainteresowanie uczestnictwem w projektach lub warsztatach mających na celu poprawę znajomości języka niemieckiego lub realizowanych w języku niemieckim** ujawnia silne zainteresowanie wśród 126 respondentów. Aż 78 z nich aktywnie wyraża chęć rozwijania swoich umiejętności językowych, podkreślając znaczenie płynnej komunikacji w języku niemieckim, zarówno w sferze osobistej, jak i zawodowej. Ci respondenci przyznają, że ich umiejętności językowe w zakresie języka niemieckiego mogą ulec poprawie, co jest dla nich motywacją do udziału w różnego rodzaju warsztatach i projektach językowych. Dla 12 uczestników ankiety znajomość języka niemieckiego jest istotnym składnikiem ich narodowej i kulturowej tożsamości. Dodatkowo, 14 respondentów dostrzega konieczność regularnego kontaktu z językiem niemieckim i uważa udział w tego rodzaju przedsięwzięciach za pomocny w jego rozwijaniu.

Grupa 22 ankietowanych nie podała uzasadnienia swojej pozytywnej odpowiedzi na pytanie.

Analizując odpowiedzi 26 osób niezainteresowanych udziałem w projektach lub warsztatach poprawiających znajomość języka niemieckiego bądź odbywających się w języku niemieckim 12 respondentów uznaje, że ich umiejętności językowe są na wystarczającym poziomie. Niektórzy z nich posiadają w swoim mniemaniu zaawansowaną lub nawet biegłą znajomość języka, co sprawia, że nie widzą potrzeby dodatkowego doszkalania. Przy czym interesujące są odpowiedzi tych respondentów w następnym pytaniu dotyczącym aspektów języka niemieckiego, które wiążą się z ich zainteresowaniami lub chcieliby u siebie poprawić. 22 z 26 osób podają takie aspekty jak: komunikacja ustna (12 osób), gramatyka zaawansowana (8 osób) oraz pisanie tekstów (6 osób).

Podsumowując, analiza odpowiedzi wskazuje na szerokie zainteresowanie projektami i warsztatami językowymi wśród młodzieży mniejszości niemieckiej. Te inicjatywy są postrzegane przede wszystkim jako okazja do rozwoju językowego, osobistego i kulturowego. W niektórych odpowiedziach podkreślono również konieczność dostosowania poziomu warsztatów do różnych stopni zaawansowania językowego uczestników oraz do różnych grup wiekowych. Zaznaczono, że takie dostosowanie pozwala każdemu uczestnikowi znaleźć coś odpowiedniego dla siebie i efektywnie rozwijać swoje umiejętności językowe.

5. Osiąganie określonych celów i umiejętności badanych respondentów poprzez udział w projektach i szkoleniach.

Respondenci ankiety, pytani o **cele i umiejętności, które chcieliby osiągnąć lub uzyskać dzięki udziałowi w projektach** wyrażają zainteresowanie w większości rozwojem osobistym.

Znacząca grupa uczestników (35 osób) wyraża zainteresowanie wzmocnieniem swojej pewności siebie, rozwijaniem odwagi do wystąpień publicznych oraz doskonaleniem umiejętności autoprezentacyjnych. Te ambicje ujawniają dążenie respondentów do bycia bardziej asertywnymi, skutecznymi w komunikacji oraz wyrazistymi i przekonującymi w swoich publicznych wypowiedziach.

Ponadto, prawie taka sama ilość respondentów (33 osoby) kładzie nacisk na zdobywanie lub doskonalenie swojej znajomości języka niemieckiego, co w 13 odpowiedziach wiąże się z głębszym poznawaniem kultury i historii regionu. Niektórzy ankietowani podkreślają, że projekty muzyczne, historyczne i kulturowe stanowią kluczowe środki do eksploracji

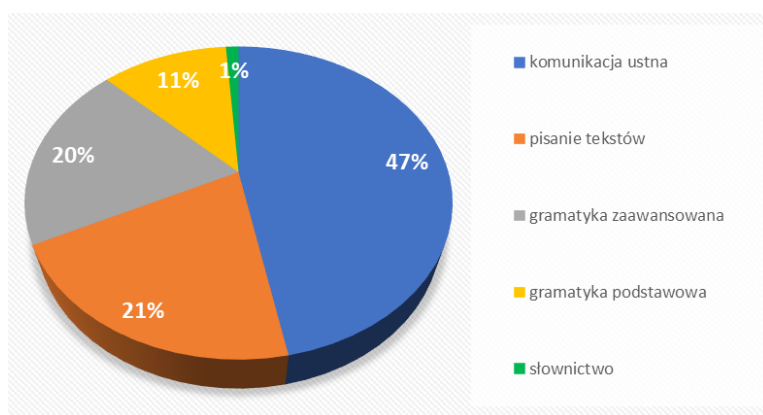
i rozwijania ich zainteresowań oraz umiejętności. Takie zainteresowania wskazują na chęć pogłębiania zrozumienia swojego dziedzictwa kulturowego i językowego oraz poszerzania swoich kompetencji w tych obszarach.

Mniejsza część respondentów (11 osób) skupia się na rozwoju komunikacji międzyludzkiej, umiejętnościach liderских i organizacyjnych, zarządzaniu projektami oraz pracy w grupie. Respondenci chcą nabywać i doskonalić zdolności, które pozwolą im efektywnie współpracować, prowadzić innych i realizować skutecznie większe inicjatywy. Podkreślają również znaczenie nabywania nowych umiejętności w kontekście społeczności mniejszości niemieckiej, w tym zwiększanie kompetencji językowych, zwłaszcza niemieckiego, oraz rozwijanie świadomości kulturowej.

Wiele osób (10 odpowiedzi) podkreślało chęć rozwijania umiejętności pracy zespołowej, co świadczy o ich dążeniu do efektywnej współpracy i bycia skutecznym członkiem grupy. Innym ważnym aspektem było pragnienie nawiązywania nowych znajomości oraz rozwijania perspektyw zawodowych (13 odpowiedzi), co odzwierciedla chęć budowania sieci kontaktów i zdobywania wiedzy przydatnej w życiu zawodowym.

Podsumowując, uczestnicy badania wyrażają chęć zaangażowania w projekty i warsztaty jako sposób na osiągnięcie szerokiej gamy celów i umiejętności, od rozwoju osobistego i zawodowego po zdobycie specjalistycznej wiedzy i rozwijanie umiejętności społecznych. Ambicje te odzwierciedlają pragnienie ciągłego doskonalenia się, budowania relacji oraz efektywnego przyczyniania się do wzrostu znaczenia społeczności mniejszości niemieckiej.

Analizując odpowiedzi na pytanie dotyczące **interesujących aspektów języka niemieckiego lub tych, które respondenci chcieliby poprawić** należy zaznaczyć, iż respondenci mieli możliwość zaznaczenia większej ilości aspektów. Respondenci wykazują, że najbardziej pożądanym obszarem poprawy jest komunikacja ustna (122 odpowiedzi), pisanie tekstów (54 odpowiedzi), gramatyka zaawansowana (51 odpowiedzi), gramatyka podstawowa (30 odpowiedzi), słownictwo (3 odpowiedzi)



Wykres 11. Aspekty języka niemieckiego, które respondenci chcieliby poprawić

Kilka obszarów jest często wymienianych razem, co sugeruje, że respondenci chcą się skupić na praktycznym użyciu języka niemieckiego zarówno w mowie jak i piśmie. Gramatyka podstawowa i zaawansowana również jest ważnym aspektem dla wielu respondentów, co wskazuje na chęć zrozumienia bardziej skomplikowanych struktur językowych oraz poprawienia precyzji językowej. Interesująca jest też wzmianka o chęci prowadzenia swobodnych dyskusji w języku niemieckim, co może oznaczać zainteresowanie bardziej dynamicznym i spontanicznym użyciem języka w różnych kontekstach. Pojedyncze odpowiedzi dotyczą także takich tematów jak słownictwo, debatowanie, tłumaczenia, porównania językowe, literatura niemieckojęzyczna oraz dialekty języka niemieckiego. To pokazuje, że niektórzy respondenci poszukują głębszego zrozumienia języka i jego różnych aspektów kulturowych. Jedynie 3 respondentów wskazuje, że znajomość języka niemieckiego jest już dla nich wystarczająca, co może sugerować, że niektórzy czują się komfortowo z obecnym poziomem swoich umiejętności językowych.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki wskazują na to, że młodzież mniejszości niemieckiej jest zainteresowana zarówno rozwojem praktycznych umiejętności językowych, jak i pogłębianiem wiedzy o języku niemieckim w szerokim zakresie. To zainteresowanie obejmuje zarówno codzienną komunikację, jak i bardziej zaawansowane aspekty języka, co może być ważne dla osobistego rozwoju, edukacji oraz utrzymania i przekazywania dziedzictwa kulturowego.

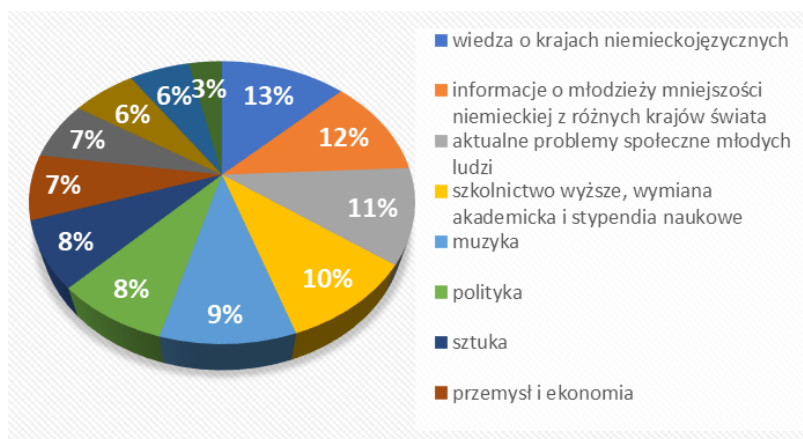
Odpowiedzi na pytanie dotyczące **pogłębiania wiedzy na temat krajów i społeczności niemieckojęzycznych** pokazują, że respondenci są zainteresowani szeregiem tematów, od prawnych i politycznych po kulturowe i społeczne.

Szczególnie wyróżniają się tematy związane z geografią, historią i turystyką krajów niemieckojęzycznych (75 odpowiedzi), co wskazuje na chęć poznania swojego dziedzictwa oraz zrozumienia miejsca mniejszości niemieckiej w szerszym kontekście europejskim a także

informacje o młodzieży mniejszości niemieckiej z różnych krajów świata. Wiele odpowiedzi odnosi się do pragnienia zrozumienia aktualnych problemów społecznych (64 odpowiedzi), które wpływają na młodych ludzi, oraz do zainteresowania szerszym kontekstem prawnym i politycznym.

Ponadto, istnieje wyraźne zapotrzebowanie na informacje dotyczące szkolnictwa wyższego w Niemczech, wymiany akademickiej i możliwości stypendialnych (68 odpowiedzi), co może świadczyć o aspiracjach edukacyjnych i zawodowych respondentów. Respondenci ankiety wykazują znaczące zainteresowanie szerokim wachlarzem tematów, który obejmuje politykę (47 odpowiedzi), przemysł i ekonomię (44 odpowiedzi), a także zagadnienia prawne (40 odpowiedzi). Ich odpowiedzi wskazują na chęć zrozumienia i pogłębienia wiedzy na tematy związane z funkcjonowaniem państw i społeczności niemieckojęzycznych.

Wzmianki o przemyśle i ekonomii (40 odpowiedzi) oraz ekologii i rozwoju zrównoważonym (20 odpowiedzi) podkreślają zainteresowanie szerokim spektrum współczesnych wyzwań i trendów. Zainteresowanie sztuką (45 odpowiedzi), muzyką (56 odpowiedzi) i literaturą związaną z kulturą niemieckojęzyczną (38 odpowiedzi) może wskazywać na zainteresowanie rozwijaniem swoich horyzontów artystycznych i kulturowych. Sport wskazało 36 osób.



Wykres 12. Interesujące respondentów informacje dotyczące krajów i społeczności niemieckojęzycznych.

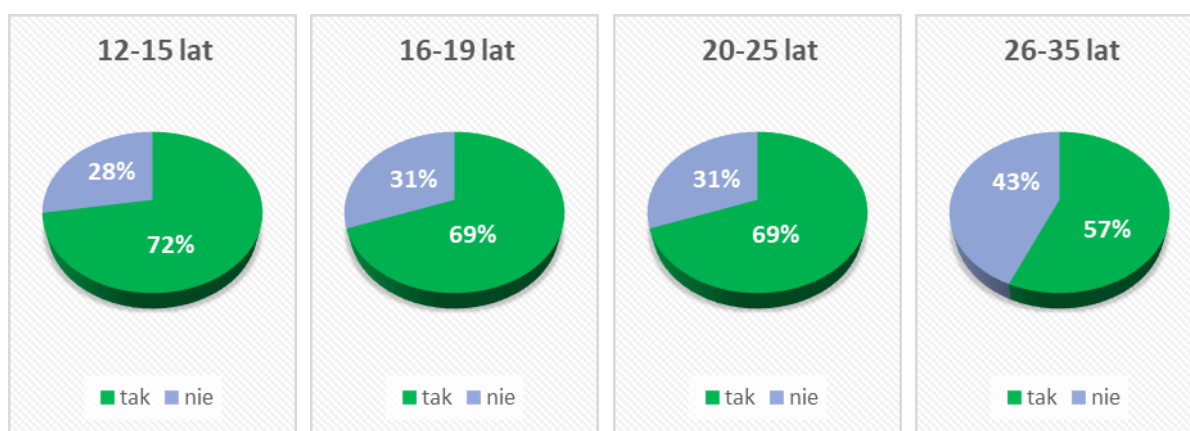
Podsumowując, odpowiedzi te pokazują, że młodzież mniejszości niemieckiej ma zróżnicowane i bogate zainteresowania, które obejmują zarówno dziedzictwo kulturowe, jak i aktualne globalne kwestie. Wydaje się, że istnieje silne pragnienie nie tylko zachowania tożsamości mniejszości niemieckiej, ale także angażowania się w dialog i działania w szerszym kontekście społecznym i międzynarodowym.

6. Świadomość respondentów o dostępności projektów oraz stosowane przez nich metody i preferencje pozyskiwania informacji na temat projektów.

Ta część zawiera analizę pytań dotyczących świadomości respondentów na temat dostępnych projektów i szkoleń, indywidualnych metod pozyskiwania informacji na ich temat a także preferencji dotyczących otrzymywania ich. Ponadto analizie zostaną poddane takie informacje jak interesujące respondentów formy projektów, dogodne terminy, częstotliwość a także ilość czasu, jaką badani chcieliby poświęcić na projekty.

Analiza odpowiedzi na pytanie dotyczące **świadomości dostępnych programów lub projektów wspierających młodzież mniejszości niemieckiej** ujawnia różnorodny poziom wiedzy wśród respondentów. Znaczna część z nich przyznaje, łącznie 48 osób, co stanowi 32% ankietowanej grupy, że nie jest świadoma istnienia takich inicjatyw, co może wskazywać na brak informacji lub ograniczony dostęp do zasobów dla tej grupy.

Analizując odpowiedzi dotyczące świadomości istnienia programów lub projektów wspierających młodzież mniejszości niemieckiej, można zauważyć, że osoby, które nie są świadome tych inicjatyw, reprezentują różne grupy wiekowe.



Wykres 13. Świadomość dostępnych programów i projektów według grup wiekowych.

Osoby nieświadome istnienia wspomnianych projektów wspierających młodzież mniejszości niemieckiej wskazują, że głównym źródłem ich wiedzy są media społecznościowe, takie jak Facebook, Instagram, grupy społecznościowe na Messenger lub Whatsapp oraz inne zasoby internetowe (28 respondentów). Jest również mniejsza grupa (11 osób) pozyskująca informacje od znajomych, DFK lub w szkole oraz grupa, która przyznaje, że takich informacji nie pozyskuje, przy czym tylko jedna osoba przyznaje, że nie wie gdzie miałyby takie informacje pozyskać.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki te podkreślają potrzebę zwiększenia wysiłków w zakresie informowania młodzieży mniejszości niemieckiej o dostępnych programach i projektach. Poprawa komunikacji i promocji tych inicjatyw może pomóc w dotarciu do szerszej grupy młodych osób i umożliwić im korzystanie z zasobów, które mogą wspierać ich rozwój i integrację.

Jednakże, istnieje również grupa respondentów stanowiąca 68% ogółu (łącznie 102 osoby), która jest dobrze zorientowana w dostępnych programach i projektach, wskazując na konkretne inicjatywy, takie jak ELOm (64 odpowiedzi), Jugendpunkt (33 odpowiedzi), Akademia (27 odpowiedzi), Sprachcamp (13 odpowiedzi), proELOm (10 odpowiedzi), Antidotum (10 odpowiedzi), Jugendbox (10 odpowiedzi), Mini projekty, Jugendzentrum, Sportcamp, Singcamp i inne. Wymienione programy obejmują szeroki zakres działań, od warsztatów językowych i kulturalnych, po spotkania integracyjne i aktywności sportowe. Ta świadomość i aktywne korzystanie z dostępnych zasobów przez część młodzieży pokazuje, że dla zainteresowanych istnieją wartościowe możliwości rozwoju i wsparcia.

Podsumowując, wyniki wskazują na potrzebę intensyfikacji działań mających na celu zwiększenie świadomości o istniejących programach i projektach wsparcia wśród młodzieży mniejszości niemieckiej. Jednocześnie, istnieje grupa, która jest dobrze poinformowana i korzysta z dostępnych zasobów. Wskazuje to na istotną rolę efektywnej komunikacji i promocji takich inicjatyw, aby umożliwić szerszemu gronu młodych ludzi korzystanie z dostępnych zasobów i możliwości.

Wśród respondentów **dominującym źródłem informacji** są media społecznościowe, z Facebookiem wymienianym jako główna platforma, zarówno ogólnie, jak i poprzez grupy czy kanały komunikacyjne takie jak Messenger. Instagram również został wymieniony, co pokazuje, że młodzież często korzysta z tych platform do pozyskiwania informacji o wydarzeniach i inicjatywach (77 odpowiedzi). Internet został także wymieniony jako źródło informacji, przy czym respondenci nie sprecyzowali skąd dokładnie pozyskują dane na temat dostępnych projektów i warsztatów wspierających młodzież mniejszości niemieckiej (18 odpowiedzi).

Kilka osób podkreśliło wykorzystanie bardziej tradycyjnych źródeł internetowych, takich jak strony internetowe, w tym strony organizacji BJDM, TSKN²⁰ czy newslettery. To wskazuje, że strony internetowe (10 odpowiedzi) i subskrypcje email (7 odpowiedzi) nadal

²⁰ Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim

mają znaczenie w dystrybucji informacji o projektach i warsztatach. Znajomi i osoby aktywne w społeczności mniejszości także są wymieniani jako ważne źródło informacji (48 odpowiedzi), co podkreśla wartość sieci społecznych i bezpośrednich kontaktów w wymianie wiedzy i doświadczeń. Pojawiają się również odniesienia do informacji uzyskiwanych poprzez prasę, plakaty, szkołę lub nauczycieli, co może odzwierciedlać bardziej lokalne lub tradycyjne metody promocji wydarzeń. Ciekawym aspektem jest wzmianka o konkretnych osobach, które przyczyniają się do rozpowszechniania informacji, co może wskazywać na wpływ poszczególnych liderów i aktywistów w społeczności mniejszości niemieckiej.

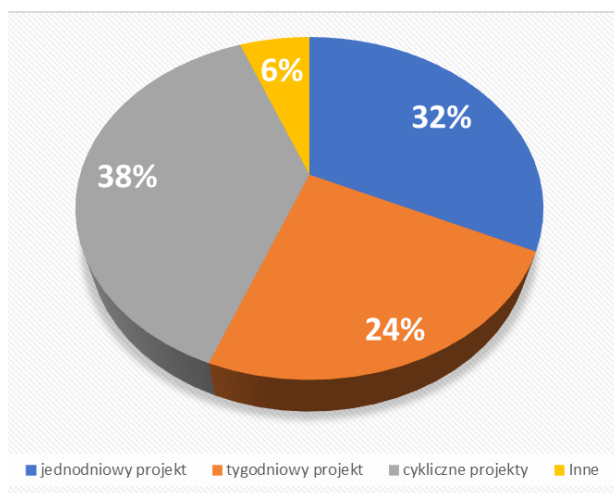
Podsumowując, wyniki pokazują, że młodzież mniejszości niemieckiej pozyskuje informacje z różnorodnych źródeł, z dominującą rolą mediów społecznościowych, znajomych i osób aktywnych w organizacjach mniejszości niemieckiej, takich jak DFK, TSKN i BJDM. Wskazuje to na potrzebę wykorzystania tych kanałów przy planowaniu promocji wydarzeń i projektów, a także na wartość bezpośredniej komunikacji i osobistych rekomendacji w rozpowszechnianiu informacji (rola multiplikatorów).

Analiza **preferencji dotyczących form komunikacji w celu otrzymywania informacji o projektach i warsztatach** ujawnia, że media społecznościowe cieszą się największym zainteresowaniem wśród respondentów, ze 127 wzmiankami. Ta forma komunikacji jest obecnie najbardziej dominującym kanałem, prawdopodobnie z powodu jej powszechności i bezpośredniego zasięgu pośród szerokiej publiczności. E-mail również jest wciąż silnym kanałem informacyjnym, preferowanym przez 64 respondentów, co świadczy o jego skuteczności i wartości w przekazywaniu istotnych wiadomości. Strona internetowa, jako źródło informacji, została wymieniona 54 razy, co może oznaczać, że młodzi ludzie cenią sobie możliwość dostępu do skondensowanych i szczegółowych danych w jednym miejscu. Z kolei ulotki, zaledwie z 10 wzmiankami, zdają się być mniej pożądanym środkiem komunikacji w erze cyfrowej.

Te wyniki sugerują, że organizatorzy powinni priorytetowo traktować media społecznościowe i e-mail w swoich strategiach komunikacyjnych, aby efektywnie docierać do zainteresowanych osób. Choć strony internetowe są również ważnym elementem, powinny być one uzupełnieniem cyfrowych kanałów, a nie ich jedynym źródłem. Ulotki mogą nie być już kluczowym narzędziem komunikacji, jednak mogą znaleźć swoje zastosowanie w określonych sytuacjach lub środowiskach lokalnych. W świetle tych preferencji,

organizatorzy mogą bardziej celowo rozpowszechniać informacje i skutecznie zapraszać uczestników na swoje wydarzenia.

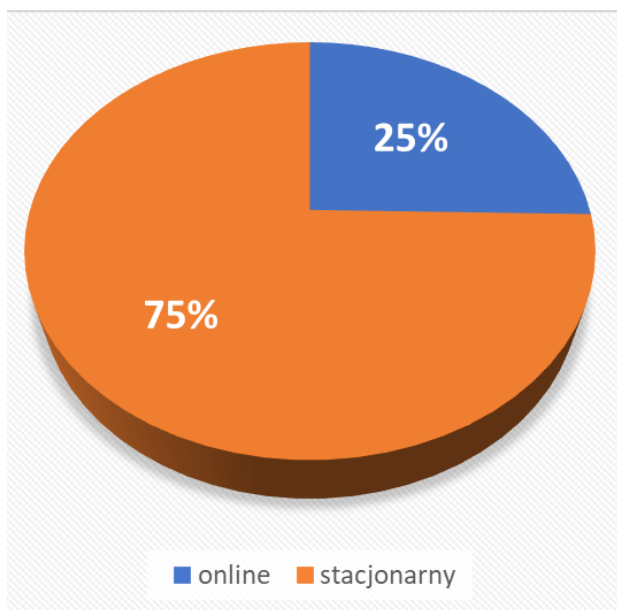
Na podstawie przeprowadzonej analizy odpowiedzi respondentów **dotyczących preferowanej formy projektów** można stwierdzić, że uczestnicy wybierali różne typy projektów, często wybierając ich kilka w jednej odpowiedzi. Cykliczne projekty okazały się najbardziej popularne, z 79 wzmiankami, co świadczy o preferencji dla regularnych i powtarzalnych form zaangażowania. Jednodniowe projekty również cieszyły się zainteresowaniem, z 66 wskazaniem, sugerując, że wiele osób ceni sobie projekty, które można zrealizować w jednym dniu, prawdopodobnie z powodu ograniczeń czasowych lub chęci uzyskania kompetencji w krótkim czasie. Tygodniowe projekty były wybierane nieco rzadziej, z 49 wzmiankami, co wskazuje na gotowość do zaangażowania się w dłuższe przedsięwzięcia, ale nadal z zachowaniem relatywnej krótkotrwałości. Inne formy projektów (12 odpowiedzi), takie jak projekty weekendowe, dwutygodniowe obozy oraz projekty trwające 2-3 dni, były wybierane pojedynczo, co sugeruje, że choć mniej popularne, to nadal istnieje grupa respondentów, którzy są otwarci na takie formy zaangażowania.



Wykres 14. Preferowana forma projektu.

Podsumowując, wyraźne jest, że uczestnicy preferują różnorodność w formach i czasie trwania projektów, co organizatorzy powinni wziąć pod uwagę przy planowaniu swoich działań, aby zapewnić ofertę atrakcyjną dla jak największego grona odbiorców.

Na pytanie o **preferencje dotyczące formy uczestnictwa w projektach lub warsztatach**, większość respondentów, dokładnie 112 osób, wyraziła preferencję warsztatów stacjonarnych. Tymczasem 38 respondentów wskazało, że wolą uczestniczyć w formie online.

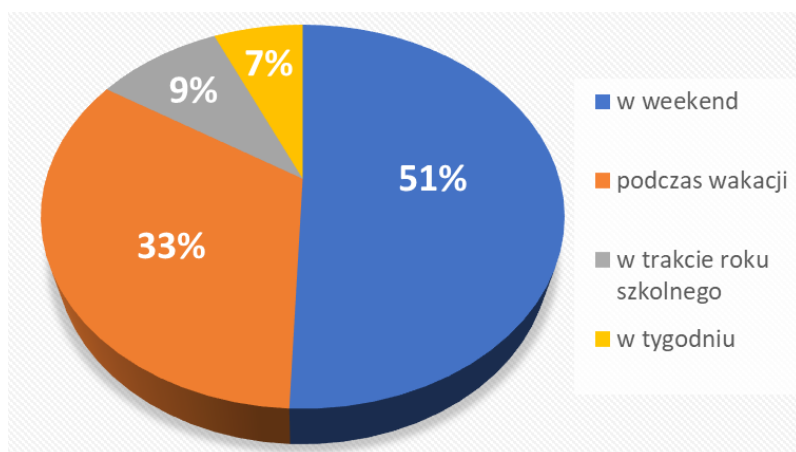


Wykres 15. Preferowany tryb projektu lub warsztatu.

Preferencja warsztatów stacjonarnych przez większość respondentów może wskazywać na cenie przez nich osobistego kontaktu, osobistej interakcji oraz możliwości nawiązywania bezpośrednich relacji i doświadczania pełnej dynamiki grupowej, co jest trudniejsze do osiągnięcia w środowisku wirtualnym. Z kolei grupa wybierająca formę online może to robić ze względu na wygodę, oszczędność czasu związanego z dojazdem lub z powodu innych zobowiązań, które ułatwiają uczestnictwo zdalne. Forma online może być również atrakcyjna dla osób, które mieszkają daleko od miejsc, gdzie odbywają się warsztaty stacjonarne lub dla tych, którzy wolą elastyczność form edukacji.

Analiza odpowiedzi na pytanie "**Kiedy chciałbyś/-abyś wziąć udział w projektach lub warsztatach?**" wskazuje na zróżnicowane preferencje uczestników. Najwięcej, bo aż 76 respondentów, wyraziło zainteresowanie uczestnictwem w weekendy. Taka preferencja może wynikać z większej dostępności czasu wolnego w te dni, umożliwiając im zaangażowanie się w dodatkowe aktywności bez kolizji z obowiązkami zawodowymi czy szkolnymi. Z kolei 50 respondentów wskazało na wakacje jako preferowany czas na udział w projektach lub warsztatach, co sugeruje, że ten okres jest przez nich postrzegany jako idealny moment na rozwijanie umiejętności i zdobywanie nowych doświadczeń, gdy inne obowiązki są ograniczone. Znacznie mniej, bo tylko 14 respondentów, wybrało okres trwania roku szkolnego, co może wskazywać na chęć włączania takich działań w regularny harmonogram edukacyjny lub postrzeganie ich jako elementu ciągłego rozwoju. Natomiast 10 osób preferuje zaangażowanie w projekty i warsztaty w ciągu tygodnia, co może odzwierciedlać ich rutynę

lub chęć efektywnego wykorzystania czasu roboczego. Wyniki te pokazują, jak różne są preferencje dotyczące organizacji czasu na rozwój osobisty i zawodowy, podkreślając potrzebę elastyczności w planowaniu tego rodzaju inicjatyw edukacyjnych.



Wykres 16. Preferencje dotyczące organizacji czasu na udział w projektach i szkoleniach.

Analiza odpowiedzi respondentów na pytanie o **gotowość do poświęcenia czasu na działania na rzecz młodzieży mniejszości niemieckiej** ukazuje różnorodny zakres zaangażowania wśród respondentów. Odpowiedzi wahają się od symbolicznych: 1 godziny tygodniowo, aż po bardziej zaangażowane: 15-20 godzin tygodniowo lub nawet "tyle ile trzeba". Najpopularniejszą deklaracją jest chęć poświęcenia 2-3 godzin tygodniowo lub uczestnictwo 1-2 razy w tygodniu, co wskazało 60 osób. Istnieje również grupa 16 respondentów, którzy określają swoje zaangażowanie w liczbie dni w miesiącu, wahając się od jednego do ośmiu dni. Część osób (11 odpowiedzi) deklaruje gotowość do poświęcenia czasu głównie w weekendy, podczas gdy inni (6 odpowiedzi) preferują angażować się wyłącznie podczas wakacji. Istotny jest również czynnik elastyczności, z 7 respondentami wskazującymi, że ich zaangażowanie zależy od charakteru organizowanych przedsięwzięć. Warto zauważyć, że 17 osób wskazało na brak czasu do regularnego udziału w takich działaniach, choć wśród nich są osoby starające się znaleźć czas w weekendy lub planujące większe zaangażowanie w przyszłości.

Analiza odpowiedzi respondentów na pytanie o gotowość poświęcenia czasu na działania na rzecz młodzieży mniejszości niemieckiej dostarcza ciekawego wglądu w ich zaangażowanie. Podsumowując zebrane dane, powyższe odpowiedzi pokazują, że większość respondentów preferuje regularne, choć niezbyt czasochłonne zaangażowanie, z kilkoma wyjątkami wyrażającymi gotowość do znacznego poświęcenia czasu lub dostosowania się do bieżących

potrzeb. Wskazuje to na istnienie podstawy dla różnorodnych form działania na rzecz młodzieży mniejszości niemieckiej, od krótkich, jednorazowych akcji po regularne i intensywne zaangażowanie. Wyniki te pokazują, że chęć zaangażowania w działalność na rzecz mniejszości niemieckiej jest zróżnicowana, a możliwości i gotowość do poświęcania czasu są różne w zależności od indywidualnych okoliczności, możliwości czasowych oraz osobistych preferencji respondentów.

7. Wymarzony projekt badanych członków mniejszości niemieckiej.

Analiza 102 odpowiedzi dotyczących **wymarzonego projektu** dla młodzieży mniejszości niemieckiej w Polsce rysuje obraz zróżnicowanych zainteresowań i potrzeb tej grupy. Respondenci wyrażają silne zainteresowanie projektami edukacyjnymi, które mają na celu rozwijanie wiedzy i umiejętności, w tym naukę języka niemieckiego, historię regionów zamieszkałych przez mniejszość niemiecką oraz historię Niemiec. W sumie 39 odpowiedzi podkreśla znaczenie wartości edukacyjnej i rozwojowej takich inicjatyw.

Kolejnym równie znaczącym obszarem zainteresowań są projekty integracyjne i wymiana międzynarodowa, które mają na celu umożliwienie spotkań i wymiany kulturowej z członkami mniejszości niemieckiej zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich. Wśród propozycji wspomniane zostały wyjazdy integracyjne i obozy, co wskazuje na zainteresowanie łączeniem nauki i rozwoju osobistego z poznawaniem innych kultur i nawiązywaniem nowych kontaktów. Takie projekty zostały wskazane w 39 odpowiedziach.

Nieco mniej, bo 19 respondentów wskazało na projekty skupione na rozwoju osobistym, które przygotowują uczestników do wyzwań życia publicznego i politycznego poprzez symulacje i warsztaty. To wskazuje na chęć rozwijania umiejętności krytycznego myślenia i przywództwa.

Pozostałe 11 odpowiedzi odzwierciedla indywidualne preferencje i zainteresowania respondentów projektami związanymi z aktywnością fizyczną, sztuką, modelarstwem, muzyką, przyrodą, gotowaniem oraz wpływem mediów społecznościowych na społeczeństwo.

Niemniej jednak, istotnym jest, że 48 ankietowanych nie wypowiedziało się na temat wymarzonego projektu, co może wskazywać na brak pewności lub konkretnej wizji w tej kwestii.

Podsumowując, odpowiedzi pokazują, że młodzież mniejszości niemieckiej ma bogaty wachlarz zainteresowań, z wyraźnym akcentem na projekty edukacyjne, integracyjne i rozwijające umiejętności społeczne. To podkreśla potrzebę tworzenia zróżnicowanych programów, które odpowiadają na różnorodne potrzeby i oczekiwania młodych ludzi należących do mniejszości.

8. Podsumowanie badania szerokopasmowego online. Wnioski i rekomendacje

Ad 1. Metryczka

Badanie zostało przeprowadzone wśród 150 członków mniejszości niemieckiej, w tym 97 kobiet i 53 mężczyzn. Uczestnicy charakteryzują się zróżnicowanym poczuciem przynależności etnicznej oraz różnym poziomem biegłości w języku niemieckim. Większość respondentów pochodzi z województwa opolskiego.

Ad 2. Wyzwania i problemy młodzieży związane z przynależnością do mniejszości niemieckiej. Wnioski:

Z przedstawionych wyników badań można wywnioskować, że doświadczenie dyskryminacji występuje zarówno wśród osób, które identyfikują się z mniejszością niemiecką, jak i wśród tych, którzy nie czują przynależności do tej grupy. Różnorodność form i kontekstów dyskryminacji pokazuje, że jest to złożony problem wpływający na ludzi niezależnie od ich poczucia przynależności do danej społeczności. Zgłoszenia te wskazują, że dyskryminacja to kompleksowy problem wpływający na różne aspekty życia osób należących do mniejszości, będący wynikiem bezpośrednich działań dyskryminacyjnych oraz szeroko zakrojonych procesów społecznych i kulturowych.

Proponowane rekomendacje:

Warto projektować działania i wydarzenia oparte na systemowym podejściu do badanego problemu, obejmującym edukację antydyskryminacyjną, promowanie różnorodności i tolerancji, oraz stosowanie skutecznych środków prawnych dla ochrony praw mniejszości a także tworzenie strategii wsparcia dla osób dotykanych dyskryminacją oraz interwencji w przypadku ich zgłoszeń. Ponadto, zaleca się utworzenie platform wsparcia i doradztwa dla młodzieży mniejszości niemieckiej, które pomogą im w pokonywaniu wyzwań związanych z ich tożsamością i przynależnością do mniejszości.

Ad 3. Zmiany i inicjatywy konieczne do poprawy sytuacji młodzieży mniejszości niemieckiej.

Wnioski:

Podsumowując, odpowiedzi młodzieży wskazują na to, że poprawa sytuacji młodzieży mniejszości niemieckiej wymaga kompleksowego podejścia, które uwzględnia edukację językową i kulturową, integrację społeczną, wsparcie organizacyjne oraz promocję tolerancji. Jest to wyzwanie wymagające zaangażowania, współpracy i odpowiednich zasobów, ale także jasnej wizji przyszłości, w której młodzież mniejszości niemieckiej może pełnić aktywną rolę w społeczeństwie, czerpiąc z bogactwa swojej kultury i języka.

Proponowane rekomendacje:

Analiza wyników wykazuje, że istnieje potrzeba zwiększenia liczby i różnorodności projektów, większej dostępności, innowacyjności oraz dostosowania oferty do potrzeb konkretnych grup i indywidualnych oczekiwań.

Ad 4. Zainteresowania badanych członków młodzieży mniejszości niemieckiej w kontekście oferowanych projektów i szkoleń.

Wnioski:

Podsumowując zgromadzone odpowiedzi respondentów, można zauważyć kompleksowy obraz aktywności i postaw młodzieży mniejszości niemieckiej w Polsce. Wyraźne jest zainteresowanie udziałem w różnorodnych projektach i warsztatach, które przyczyniają się do rozwoju osobistego, zawodowego i kulturowego. Respondenci podkreślają znaczenie istnienia programów rozwijających umiejętności społeczne, liderstwo i przedsiębiorczość, co podkreśla wielkie znaczenie stworzonych już, zróżnicowanych i elastycznych programów, które odpowiadają na różnorodne potrzeby młodych osób należących do mniejszości niemieckiej. Młodzież wskazuje na potrzebę zwiększenia liczby i różnorodności projektów edukacyjnych, w tym obozów językowych i różnych form wsparcia w nauce języka niemieckiego, a także na konieczność organizacji wyjazdów, cyklicznych wydarzeń edukacyjnych i kulturowych, jak również na istotność integracji społecznej i kulturowej oraz wsparcia organizacyjnego i finansowego.

Proponowane rekomendacje:

Koncentrując się na kluczowych obszarach, można zarekomendować zwiększenie liczby i różnorodności programów edukacyjnych, szczególnie tych skoncentrowanych na nauce języka niemieckiego, historii i kulturze, przy jednoczesnym dostosowaniu ich do różnych poziomów zaawansowania i grup wiekowych. Kolejnym krokiem mogłaby być organizacja wydarzeń i projektów promujących integrację międzykulturową i tolerancję, co przyczyni się do budowania silniejszych więzi społecznych i zrozumienia między różnymi grupami.

Ważna jest również efektywna integracja młodzieży z różnych środowisk (także tych mniejszych lub rozproszonych) i wspieranie lokalnych inicjatyw, co może zaowocować budową silniejszej, bardziej zintegrowanej społeczności mniejszości niemieckiej.

Ad 5. Osiągnięcie określonych celów i umiejętności badanych respondentów poprzez udział w projektach i szkoleniach.

Podsumowanie wyników badania pokazuje, że uczestnicy wyrażają chęć zaangażowania w uczestnictwo w różnorodnych projektach i warsztatach, które służą osiągnięciu różnorodnych celów, zarówno na poziomie osobistym, jak i zawodowym. Wyrażone ambicje świadczą o głębokim pragnieniu ciągłego rozwoju, budowania wartościowych relacji oraz efektywnego wkładu w rozwój społeczności mniejszości niemieckiej. Młodzież wykazuje zainteresowanie nie tylko praktycznymi umiejętnościami językowymi, ale również pogłębianiem swojej wiedzy o języku niemieckim i aspektach wiedzy na temat krajów i społeczności niemieckojęzycznych w szerszym kontekście. Zainteresowanie to obejmuje codzienną komunikację oraz zaawansowane aspekty języka, co ma kluczowe znaczenie dla osobistego rozwoju, edukacji oraz dla zachowania i przekazywania dziedzictwa kulturowego. Wyniki te podkreślają chęć młodzieży mniejszości niemieckiej do poszerzania swoich horyzontów i kompetencji, co może mieć istotny wpływ na ich przyszłość zarówno w wymiarze osobistym, jak i zawodowym.

Proponowane rekomendacje:

Istotne jest rozbudowanie oferty edukacyjnej, która skupiałaby się na języku niemieckim, kulturze i historii mniejszości niemieckiej, z uwzględnieniem różnych poziomów zaawansowania językowego i zainteresowań kulturowych. Ważnym aspektem jest dostosowanie czasu i miejsca organizacji projektów i warsztatów, aby były one dostępne dla jak najszerszego grona uczestników, biorąc pod uwagę ich ograniczenia czasowe i logistyczne.

Uwagi: Zastanawiający jest fakt, że młodzież zgłasza zapotrzebowanie na szkolenia językowe, mimo że oferowane są one często przez szereg organizacji mniejszości niemieckiej i to zarówno w formie stacjonarnej jak i w trybie kształcenia na odległość. Dlatego zainteresowanie cykliczną ofertą nauki języka niemieckiego może świadczyć o dotychczasowym nieskorzystaniu z takiej oferty, bądź o chęci dalszego korzystania.

Ad 6. Świadomość respondentów o dostępności projektów, metody oraz preferencje pozyskiwania informacji na ich temat.

Wnioski:

Badanie przeprowadzone wśród młodzieży mniejszości niemieckiej ujawnia istotną potrzebę zintensyfikowania działań informacyjnych i edukacyjnych w celu podniesienia świadomości na temat dostępnych programów i projektów wsparcia i potencjalnych obszarów, w których warto tworzyć nowe propozycje ofertowe, a które bezpośrednio wynikają z celów zapisanych w statucie BJDM. Uzyskane wyniki wskazują, że młodzi ludzie czerpią informacje z różnych źródeł, ale nie sugerują się istniejącymi zapisami statutowymi, stąd brak im orientacji i pomysłów, co mogliby zaproponować. Ich odpowiedzi wskazują, że szczególnie duże znaczenie mają media społecznościowe oraz sieć kontaktów osobistych i organizacyjnych, takich jak DFK²¹, TSKN, czy BJDM. Zainteresowanie respondentów koncentruje się głównie na projektach jednodniowych oraz cyklicznych, co odpowiada ich preferencjom dotyczącym czasu, jaki są gotowi poświęcić na tego typu działania. Większość badanych preferuje regularne uczestnictwo w projektach, które nie wymagają od nich znacznego zaangażowania czasowego. Dominującą formą spotkań, wybieraną przez większość respondentów, jest uczestnictwo stacjonarne.

Proponowane rekomendacje:

W kontekście promocji wydarzeń i projektów nie należy lekceważyć roli bezpośredniej komunikacji i osobistych rekomendacji. Osoby aktywne w organizacjach mniejszości niemieckiej, takich jak DFK, TSKN czy BJDM, mogą pełnić rolę multiplikatorów informacji, skutecznie docierając do szerszej grupy odbiorców. Również warto wziąć pod uwagę potrzebę dostosowania formy warsztatów do różnorodnych preferencji uczestników. Hybrydowe modele oferty, łączące elementy spotkań stacjonarnych i zdalnych, mogą zaspokoić zarówno potrzeby osób preferujących bezpośredni kontakt, jak i tych, którzy z różnych przyczyn wybierają uczestnictwo online. Taki zróżnicowany i elastyczny sposób komunikacji i organizacji wydarzeń zwiększa szanse na skuteczne zaangażowanie młodzieży mniejszości niemieckiej i promocję wartościowych inicjatyw. Ponadto warto jeszcze bardziej rozpowszechnić cele sformułowane w statucie wśród członków BJDM, nakreślając im możliwe, pożądane i określone przez organizację obszary działania i kreowania oferty.

Ad 7. Wymarzony projekt badanych członków Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej

Wnioski:

Istnieje wyraźne zapotrzebowanie na projekty edukacyjne, które koncentrują się na rozwoju językowym, historycznym i kulturowym. Drugą kluczową obserwacją jest zainteresowanie

²¹ Deutsche Freundeskreise

projektami integracyjnymi i wymianą międzynarodową. Badani wykazują także potrzebę projektów skupiających się na rozwoju osobistym, które przygotowują uczestników do wyzwań życia publicznego i politycznego. Ponadto, warto zauważyć, że istnieje niewielka grupa respondentów z bardzo indywidualnymi i unikalnymi zainteresowaniami, takimi jak aktywność fizyczna, sztuka, modelarstwo, muzyka i przyroda. Podsumowując, wnioski te wskazują na konieczność tworzenia zróżnicowanych i elastycznych programów, które odpowiadają na różnorodne potrzeby i oczekiwania młodzieży mniejszości niemieckiej. Należy wziąć pod uwagę zarówno wspólne, jak i indywidualne zainteresowania, aby zapewnić szeroki zakres możliwości rozwojowych i edukacyjnych.

Proponowane rekomendacje:

Zaleca się, aby organizatorzy skupiali się na tworzeniu programów, które umożliwią młodzieży dogłębne poznawanie historii Niemiec, regionów zamieszkałych przez mniejszość niemiecką oraz rozwijanie kompetencji w języku niemieckim oraz w zakresie organizacji projektów, które umożliwiają spotkania, wymianę kulturową i tworzenie nowych kontaktów, zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich. Obozy integracyjne i wyjazdy mogą stanowić skuteczne narzędzia w budowaniu wzajemnego zrozumienia i szacunku w stosunku do różnych kultur. Projekty skupiające się na rozwoju osobistym powinny koncentrować się na rozwijaniu umiejętności krytycznego myślenia, przywództwa i skutecznej komunikacji.

Regularna ocena skuteczności i wpływu projektów, z uwzględnieniem opinii uczestników, może pomóc w ciągłym doskonaleniu oferty. Zachęcanie młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności i do przejmowania ról liderów i mentorów jest kluczowe dla długotrwałego rozwoju i dobrostanu mniejszości niemieckiej w Polsce. Wymaga to zaangażowania, współpracy i odpowiednich zasobów, ale także jasnej wizji przyszłości (i jej szerszej promocji), w której młodzież mniejszości niemieckiej może pełnić aktywną rolę w społeczeństwie, czerpiąc z bogactwa swojej kultury i języka.

Koniec części I badania (duża grupa respondentów)

Część II. OPINIA STARSZEJ MŁODZIEŻY

a) Ewaluacja krótkiej anonimowej ankiety pisemnej dotyczącej dotychczasowego uczestnictwa w ofercie BJDM i zapotrzebowania na podobną ofertę w przyszłości

Oceny i oczekiwania były formułowane przez respondentów w odniesieniu do sześciu kategorii oferty BJDM, w skali od 1 do 5 punktów.

Uczestnicy to grupa 12 osób (młodzież dorosła w wieku 20 do 35 lat, częściowo przewodniczący Kół BJDM i Jugendpunktów), która następnie wzięła również udział w grupowym wywiadzie zogniskowanym (część II.b). Ankietyzację przeprowadzono w dniu 27.10.2023 w siedzibie Jugendpunkt w Opolu, przy ulicy Krupniczej 15.

Postawione pytania dotyczyły uczestnictwa w takich formach /wydarzeniach jak:

1. Szkolenia redakcji Antidotum²², szkolenia ELOm²³. W formach tych uczestniczyło 5 z 12 ankietowanych. Ocenili oni te dwa wydarzenia pod względem atrakcyjności programu, przekazywania nowych treści/umiejętności oraz jakości organizacji i przydatności szkolenia. Wynik oceny **4,6 punktów na 5**.

Jedna osoba z 7 nieuczestniczących w tych spotkaniach chciałaby wziąć udział w podobnym szkoleniu a druga osoba prawdopodobnie weźmie udział.

2. Konkurs Superstar²⁴, do którego odnosiło się kolejne pytanie oceniały jedynie 2 osoby, ponieważ z 12 respondentów tylko dwie wzięły w nim udział, co jest zrozumiałe ze względu na ograniczenie przy tej imprezie do młodzieży zainteresowanej muzycznie. Zadane pytania dotyczyły przyswojenia nowych umiejętności przez uczestników konkursu, jakości organizacji konkursu i zapotrzebowania na takie wydarzenia. Łączna ocena tych wszystkich aspektów wynosi **4,7 punktów na 5**.

3. Wydarzenia integracyjne typu koncert, wspólny grill, przedstawienie filmowe, auto-kino, zjazd saneczkowy, święto ziemniaka, Stadtrallye, spotkanie adwentowe i jarmark świąteczny. W tej różnorodnej puli wydarzeń uczestniczyło 5 z ankietowanych 12 osób, co wskazuje na istniejący jeszcze kapitał ludzki niezapoznany do tej pory z ww. szeregiem form i wydarzeń. Osoby, które uczestniczyły w większej lub mniejszej liczbie ww. form

²² Antidotum: Szkolenie w zakresie pracy redakcyjnej i tworzenia tekstów dziennikarskich.

²³ ELOm –szkolenie: Elementarz Lidera Organizacji mniejszości niemieckiej

²⁴ Superstar – coroczny konkurs muzyczny.

integracyjnych oceniły spełnienie przez te formy pokładanych w nich oczekiwań, jakości ich przygotowania, przydatność oraz możliwość nawiązania znajomości podczas tych wydarzeń. Ogólna ocena tej oferty wyniosła **4,8 na 5 punktów**. W przyszłości uczestnicy badania wzięliby (ponownie lub po raz pierwszy) chętnie udział w wymienionych wydarzeniach integracyjnych (5 osób). Szczególnie polecono w celu ponownej organizacji „święto ziemniaka”, „Autokino” (ale zdaniem jednego z respondentów przy zapewnieniu „lepszyc filmów”), zjazd saneczkowy i Stadtrallye.

4. Kolejne pytanie dotyczyło **uczestnictwa w literackim projekcie** młodzieżowym. Z 12 osób uczestniczyła w takiej formie tylko jedna osoba, co jest zrozumiałe przy małych grupach respondentów. Treści programu tej imprezy, jakości jej organizacji, potrzebę organizowania projektów literackich i możliwość nawiązania znajomości towarzyskich podczas takiego typu oferty oceniono łącznie **na 5 punktów na 5**, a dwie z 12 zadeklarowały, że chcą wziąć w niej udział w przyszłości.

5. Następne pytanie odnosiło się do udziału w **wyjazdach na dłuższy czas (obóz międzynarodowy, obóz sportowy, obóz wokalny, językowy)**. Szczegółowe pytania zadane uczestnikom dotyczyły spełnienia przez oferowane aktywności oczekiwań uczestnika, możliwości nauczenia się podczas nich czegoś nowego, jakości organizacji wyjazdu i potrzeby organizowania takich pobytów w przyszłości. Tutaj spośród 12 uczestników udział w takiej ofercie wzięły 2 osoby a 3 chcą wziąć udział, w tym jedna chętnie w obozie sportowym. Dłuższe formy wyjazdowe uzyskały bardzo wysoką **łącną ocenę: 5 punktów na 5**. Wśród ankietowanych przeszkodą w uczestnictwie niewątpliwie jest w dużym stopniu brak wolnego czasu (praca, studia) na dłuższy wyjazd. Niemniej jednak warto takie formy aktywności proponować od czasu do czasu) ze względu na uzyskaną wysoką ocenę.

6. kolejne zagadnienie dotyczyło **Konferencji Młodzieżowej, Akademii Młodych Liderów i Gali Projektów Młodzieżowych**. W przypadku tych trzech wydarzeń każdy z 12 ankietowanych brał udział w co najmniej jednym z nich, w szczególności w Gali Projektów Młodzieżowych i Akademii Młodych Liderów. Postawione pytania dotyczyły spełnienia oczekiwań związanych z wydarzeniem, nauczenia się czegoś nowego, jakości organizacji wydarzenia oraz jego przydatności w przyszłości. Uczestnicy pochwalili szczególnie Galę podsumowującą projekty młodzieżowe i After Party. Wszystkim trzem wymienionym formom przyznano w sumie **4,8 punktów na 5**. Dwie z 12 osób zadeklarowały chęć ponownego uczestnictwa w tej samej formie.

b) Ewaluacja wyników wywiadu bezpośredniego dotyczącego dotychczasowego uczestnictwa w ofercie BJDM i zapotrzebowania na podobną ofertę w przyszłości

Ta sama grupa starszej młodzieży uczestniczyła następnie w dniu 27.10.2023 w siedzibie Jugendpunkt w Opolu, przy ulicy Krupniczej 15, w zogniskowanym wywiadzie grupowym. Na wstępie uczestnicy poproszeni zostali o zdefiniowanie siebie, jako członków BJDM (odpowiedzi: młodzież mniejszości niemieckiej, często dwujęzyczna, doceniająca lokalne śląsko-niemieckie wartości wyniesione z domu, stanowiąca w swoich miejscowościach zwykle mniejszość społeczności, ale w niektórych gminach/sołectwach większość, identyfikująca się z regionem; sympatycy zainteresowani Niemcami, stosunkami polsko-niemieckimi i językiem niemieckim; osoby w wieku średnio ok. 16 do 30 lat; młodzież, która lubi język niemiecki oraz lubi się angażować). Na pytanie o **źródła informacji o ofercie BJDM** otrzymano odpowiedzi: „media społecznościowe, Facebook, Instagram, znajomi, z polecenia innych osób a następnie kontakt z biurem BJDM w Opolu”. Na pytanie o **motywację do udziału w ofercie BJDM** podano odpowiedzi:

- przypadkowe zaproszenie przez znajomych,
- fakt, że imprezy przeznaczone są dla młodzieży a nie dla starszej populacji mniejszości niemieckiej,
- tematyka związana z rozwojem osobistym,
- oferta korzystna cenowo lub za symboliczną opłatę, w odróżnieniu od drogiej konkurencyjnych ofert na rynku,
- opłata (symboliczna), bo wtedy szkolenie ma większą wartość,
- udane zrealizowane samodzielnie projekty w swoich miejscowościach, czasem wyróżnione przez sołtysów, motywują do dalszego angażowania się,
- chęć nawiązania kontaktów, współpracy, dostęp do nowych informacji,
- prężnie działający klub DFK w miejscu zamieszkania i dzięki temu dostęp do informacji o BJDM.

Na pytanie o ewentualne osobiste zainteresowanie w przyszłości uczestnictwem w pracach Społeczno-Kulturalnego Towarzystwa Niemców (np. w DFK) i Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce (VDG) uzyskano odpowiedzi:

- bardzo chętnie się zaangażuję z uwagi na duże możliwości oddziaływania na lokalną społeczność,
- tak, ze względu na dobre wzorce, np. Rudolf Urban, Rafał Bartek,
- tak, ze względu na identyfikację z wartościami i ludźmi mniejszości niemieckiej w Polsce/na Śląsku/w moim regionie,
- tak, z uwagi na identyfikację z wartościami regionalnymi,
- tak, z uwagi na doskonalenie kompetencji społecznych i zawodowych, dobrze zainwestowany czas,
- tak, ponieważ np. w pracy z młodzieżą mniejszości niemieckiej widać pozytywne efekty integrujące w sposób kreatywny tę młodzież (praca w lokalnych kołach BJDM/Jugendpunktach).

Zasadnicza część wywiadu obejmowała pytania dotyczące oczekiwań, co do oferty BJDM i następujące odpowiedzi:

1. Co najczęściej wybieracie Państwo z oferty BJDM?

- rzadko biorę udział, ale bardzo mi się podoba Gala podsumowująca wszystkie projekty. Tam się dowiaduję o wszystkich projektach łącznie. Widzę od razu efekty. To przyjmuje charakter bardzo oficjalny, każdy musi przyjść w wieczorowym stroju. Następnie jest też akcent młodzieżowy podczas „After”, jest właściwa muzyka i jest Power.
- ja jestem pierwszy raz w tym projekcie i mnie to pytanie nie dotyczy, bo jeszcze nie wybieram nic.
- ja podobnie jestem pierwszy raz.
- „Kartoffelfest” brzmi dla mnie zachęcająco.
- „Wielkie Ślizganie”, jeszcze nie miałem okazji na nim być, ale mam nadzieję, że to się zmieni.
- ja jestem drugi raz na jakimś wydarzeniu. Rok wcześniej brałem udział w „Akademii”. Bardzo mi się podobało, więc postanowiłem, że znowu wezmę udział. Nie żałuję jak na razie. Niestety są dojazdy. Jestem z Jelcza, z dolnośląskiego.
- w moim przypadku akcje charytatywne, a zwłaszcza „Wielkie Ślizganie”. I inne zbiórki.

- ja najczęściej wybieram szkolenia. Dwa lata temu byłem też na „Akademii”, trzy lata temu byłem na szkoleniu podobnym do „Moderatorenschulung”.
- rozwój osobisty
- wyjazd do Kolonii i do Brukseli, nawet, jeśli jest to droższy wyjazd, oferować je drożej i częściej, żeby zawsze były miejsca, bo za 200 zł jest taki wyjazd raz w roku, wielu chętnych, to może częściej a za wyższą cenę je organizować. Moim zdaniem zainteresowanie nadal byłoby.
- ja też brałam kilka razy udział w „Wielkim Ślizganiu”.
- byłam w chorze mniejszości niemieckiej, ale nie wiem czy to było z BJDM-u. Śpiewałam tam kilka lat. A poza tym często biorę udział w wydarzeniach z Haus für deutsch-polnische Zusammenarbeit. Projekty różnych instytucji mniejszości niemieckiej się często uzupełniają.

2. Życie Państwo sobie jeszcze innej oferty?

- szkolenia rozwojowe, blisko nas – można się dużo nauczyć, poznać nowe osoby, posiedzieć posłuchać, przypomnieć sobie czasy studenckie.
- imprezy filmowe, „Autokino”, kino pod chmurką.
- „Kartoffelfest” to rewelacja.
- nie wiem czy mogę o tym mówić, bo to nie impreza BJDM, ale koncerty adwentowe.
- „Gala” to najlepsze wydarzenie.
- jestem super-fanką „Oktoberfestów”, jestem bardzo wdzięczna za takie niemieckokulturowe imprezy.
- rozrywka związana z kalendarzem rocznym, z danym świętem.
- „Oktoberfest” jest taką wyjątkową imprezą, bo wydaje się, że tam przychodzą tylko osoby, które są powiązane ze sobą i z tą kulturą i nie ma takich przypadkowych osób, wszystko się dzieje w „mega kulturalnej” społeczności.
- to wyróżnia te imprezy, że one są inne, super, czujemy się u siebie.
- na imprezach BJDM jest bezpiecznie.
- co do „Oktoberfestów”, to jest na nich wspólny mianownik: np. mężczyźni mają powiedzieć koszulę w kratkę a kobiety przychodzą w Dirndl, i to je odróżnia od typowych wiejskich imprez, gdzie jest muzyka i alkohol, ciasto drożdżowe. Tutaj jest dodatkowo przestrzegany dress code.

- pierwszy raz byłam rok temu uczestniczką „Akademii” i też mi się bardzo podobało.
Gala Projektów Młodzieżowych też była bardzo fajna.

3. Co mniej się Państwu podoba z oferty BJDM albo niekoniecznie musi być powtórzone?

- ciężko to określić, bo każdy coś dla siebie odnajduje.
- oferta jest na tyle szeroka, że można wybrać.
- jeśli coś nam się nie podobało, nie wybraliśmy tego i nie wiemy, co w tym nam się nie podobało.
- jeśli to możliwe, prosimy, żeby był podany na początku roku kalendarz imprez, żeby już wcześniej można było sobie zaplanować. Z wielu imprez musiałam zrezygnować, bo dowiedziałam się późno. Staram się przeglądać Facebooka, żeby dowiedzieć się o wydarzeniach, ale moje plany już były ustalone wcześniej i nie mogłam wziąć udziału w czymś, co mnie bardzo interesowało, jak np. „Autokino”.

4. A z jakim wyprzedzeniem oferta powinna być podawana do wiadomości. Np.: co jest planowane na najbliższe półrocze?

- co jakiś czas taka „przypominajka”,
- co pół roku i co jakiś czas,
- w zależności od tego, jaka impreza, niektórych nie da się zaplanować dużo wcześniej,
- jeżeli jest coś wiadome, że się pojawi, to podać: *dzień, godzina i miejsce w skrócie*, a później więcej szczegółów tego wydarzenia i link.

5. Prozę podać propozycje tematów na kolejny rok (2024)?

[Coś nowego, czego jeszcze nie było, ale też, co już było i było dobre.]

- jest taka impreza: „Jarmark we Wiedniu”,
odwiedzanie jarmarków bożonarodzeniowych. Dużo ludzi to lubi.
- temat związany z motoryzacją niemiecką, zlot aktualnych i starych pojazdów z Niemiec.

6. Proszę podać propozycje odnośnie formy i metod eventów?

- oferta online i stacjonarna

- „Workshopy” w mniejszych grupach
- lepsze są spotkania stacjonarne, trzeba wprowadzić dojeżdżać i mieć salę, ale są efektywniejsze.

7. Jakie macie Państwo uwagi odnośnie prowadzących?

[Na czym by Państwu zależało, jeśli chodzi o osoby, które te ofertę przygotowują i ją realizują. Czy to mają być zawsze zewnątrzni profesjonaliści, czy wolelibyście Państwo czasem sami takie szkolenia prowadzić, czy może już to nawet robicie w lokalnych kołach/Jugendpunktach?]

- moim zdaniem jest ok: Są to zawsze osoby powiązane z tym środowiskiem [mniejszości niemieckiej], więc są w stanie wczuć się w naszą sytuację, pozycję.
- starają się coś nowego przekazać. To są tacy MY z przyszłości, którzy już wszystko wiedzą.

[Czy to te osoby Państwa tutaj przyciągają, czy niezależnie od nich tu jesteście ze względu swoje towarzystwo?]

- Mnie na przykład przekonała ta konkretna oferta, bo prowadzący byli podani już wcześniej, bo byli to prowadzący, których widziałam wcześniej i były to osoby znane, nawet można powiedzieć „w Polsce”, nie tylko tutaj i wiadomo było, że są to profesjonaliści.
- 2 lata temu, kiedy odbyła się „Akademia”, było powiedziane, że będzie Tomasz Grzyb, który wysłał nam informacje, kim on jest. Jak wiem, kim on jest, to to zainteresuje uczestników. Np. pan Antosiewicz moderował debatę, był z zewnątrz z innego środowiska, ale był profesjonalistą i on też wrócił ponownie. Był w pierwszej pozycji, moderował i powrócił, coś musiało mu się też spodobać. Można próbować zachęcać specjalistów spoza mniejszości niemieckiej.

8. Czy język niemiecki odgrywa jakąś rolę podczas form zajęć/eventów?

- zdecydowanie.
- dla mnie im więcej niemieckiego, tym lepiej.
- dla mnie też, im więcej niemieckiego, tym lepiej.

[Kto jest za tym? Jest nas 11 -proszę podnieść rękę? Ponad 3/4 życzy sobie więcej niemieckiego w szkoleniach.]

- osoby spoza mniejszości myślą, że wszystko jest tu po niemiecku. i że ja tu uczestniczę, bo „sprecham”, wszystko rozumiem, ale to tak nie jest.
- a tak naprawdę ten niemiecki jest u nas trochę z boku, pomieszany ze śląskim, nie jest literacki, ale komunikatywny.
- jeśli ktoś nie potrafi, nie rozumie, to nie wiem, czy jest sens iść w niemiecki a z drugiej strony, to jest to, co nas odróżnia. Trudno powiedzieć.
- ja mam podobne przemyślenie, bo mnie peszy, jak wszystko jest po niemiecku. Bo się nie czuję taka dobra w niemieckim i dla mnie to jest właśnie może niekoniecznie zniechęcające, ale stresujące i zostawiam to osobom, które lepiej potrafią się komunikować [po niemiecku], niż ja. Ale mimo wszystko lubię ten język, lubię go słuchać itd. Ale jak z góry jest narzucone, że muszę w nim rozmawiać, to nie zachęca mnie to, bardzo mnie stresuje. Myślę, że jest więcej takich jak ja.
- powinno to być „pół na pół”, a w wydarzeniach trzeba podkreślać, jeśli „Fest” będzie tylko po polsku – informować o tym, żeby ludzie, którzy znają w stopniu podstawowym niemiecki przyszli.
- pisać, że niemiecki jest mile widziany, ale niewymagany.
- wydaje mi się, że my jako mniejszość, nie możemy się odcinać od osób, które po niemiecku nie potrafią [się komunikować], mimo że się chcą zaangażować.
- chcemy promować BJDM i kulturę niemiecką
- różne są cele poszczególnych eventów i potrzebna różna intensywność j. niemieckiego.

9. Czy język polski jest ważny i potrzebny podczas form zajęć/eventów?

- jak wyżej

10. Czy uczestniczycie Państwo w kształtowaniu oferty BJDM/ chcielibyście uczestniczyć?

[Czy chcielibyście Państwo, żeby Was o to pytać częściej?]

- każdy projekt jest zakończony ewaluacją, więc można powiedzieć, co się podobało, co nie i co zmienić w przyszłości. Myślę, że jest to dobrze rozwiązane.

11. Jaki wpływ na Państwa przyszłość może mieć zaangażowanie w BJDM?

[Jeśli chodzi o Wasz wolny czas, czy widzicie możliwość zaangażować się bardziej

w BJDM? Czy w przyszłości jest dla Państwa atrakcyjne i czy chcielibyście i znaleźli czas, ofertę BJDM tworzyć osobiście, zaangażować się, „przejąć pałeczkę”, realizować formy szkoleń, wystąpić, w grupie coś zrealizować?]

- ja się zastanawiam, czy możliwa byłaby taka współpraca z innymi miejscowościami, spoza tego kręgu kulturowego, tego lokalnego, np. z moim powiatem i moją gminą. Po prostu trochę wyjść poza ramę, żebyście przyjechali do nas [poza Śląsk] i tam zrobić jakiś projekt. Jest to dla mnie bardzo motywujące, żeby coś takiego zrobić i chciałabym to zaproponować, ale czuję, że tutaj wszystko chce być zamknięte „w swoim sosie” i boję się podchodzić z tym tematem.
- my nie wiemy jak to wygląda z BJDM w innych powiatach, np. nie wiem, ile jest imprez w Nysie, choć jest to mój powiat.

[Tam nie ma grupy młodzieżowej, najbliższej jest w Białej (Prudnickiej).]

- ale chodzi o sam fakt, że coś będzie organizowała mniejszość niemiecka w Nysie. Jak ja komuś mówię z wschodniej części województwa opolskiego, że ja jestem powiat Nysa, to oni przestają automatycznie „godać”, „rządzić”, tylko zaczynają ładnie mówić, bo myślą, że ja tylko trochę mówię po śląsku lub nie mówię w ogóle.

[Na pewno warto sobie zapamiętać i jest to warte rozważenia, że Państwo z odleglejszych regionów chcieliby widzieć nas w odwiedzinach u siebie.]

- a w jaki sposób – jeśli mogę zapytać – to zaangażowanie mogłoby wyglądać, bo jest duża odległość, i to też widzimy, np. Marcin mieszka w Poznaniu. I ciężko jest nam się zaangażować, jak wyjeżdżamy na studia do większych ośrodków. Mimo to dalej jesteśmy członkami BJDM-u. Ja bym bardzo chciała, żebyśmy byli taką organizacją, która wszędzie ma możliwość działania, ale jak to zrobić?
- chodziło też bardziej o współpracę z BJDM w innych regionach.
- tam nie ma struktur BJDM, dobrze by było, ale nie ma.

[Trzeba zobaczyć na mapie, gdzie członkowie BJDM się znajdują.]

- mamy w Poznaniu coś takiego jak Klub Studentów Polonijnych, gdzie bardzo dużo młodzieży się organizuje i część jest np. studentów z Niemiec, którzy przyjeżdżają na wymianę. Oni są też bardzo otwarci na różne wyjazdy i robią eventy u siebie. Raczej to byłoby partnerstwo a nie, że poszerzamy struktury BJDM-u na całą Polskę.

[Czyli jest okazja powiedzieć coś o BJDM, pokazać się jako BJDM na szerszej arenie?]

- tak, byłoby bardzo fajnie.

Podsumowując: Jaki wpływ na Państwa przyszłość może mieć BJDM?

Proszę podać w skali od 1-5 i wziąć pod uwagę efekty zaangażowania, uczestniczenia w tej ofercie BJDM, którą organizacja kieruje do młodzieży mniejszości niemieckiej.

[Czy może to mieć na Państwa przyszłość i zawodową i społeczną wpływ oraz na rozwój indywidualny?]

- określam efekt dla skali społecznej na 3 a dla zawodowej na 4
- jeszcze nie wiem, w obu przypadkach (społeczny i zawodowy obszar) 3
- w obu przypadkach 4
- w obu przypadkach 4
- społeczna 3 i zawodowa 4
- w obu przypadkach 4
- w obu przypadkach 4
- w obu przypadkach 4
- ja też powiem 4
- też 4. Nigdy nie wiemy, co nam się w życiu przyda i może okazać się, że nawet 5. Ciężko przewidzieć.
- społeczna na 5 a zawodowa na 4.

12. Komu polecilibyście uczestnictwo w inicjatywach BJDM?

- każdej grupie wiekowej od 12 lat.

13. Co należy w ofercie zmienić?

- powiedziano wyżej.

14. Czy pochodzenie niemieckie ma znaczenie w motywacji do uczestnictwa w eventach?

[Czy ktoś przyszedł na wydarzenia ze względu na pochodzenie niemieckie?]

- tak, myślę, że jest ważne.

- nie powinno mieć aż takiego znaczenia.
- w związku z pochodzeniem niemieckim dowiedzieliśmy się, że jest ta organizacja - Związek młodzieży, ale poza tym nasze pochodzenie nie ma decydującego wpływu.

[Chcieliście Państwo być tu wspólnie z Niemcami z Polski, czy raczej (ogólnie) być z młodymi ludźmi?]

- bardziej z młodymi, tak mi się wydaje. Chętnie z rodowitymi Niemcami, ale najwięcej zależy od chęci osób i zainteresowań.

[A to, że się tutaj tematy niemieckie „przewijają”, to ma wartość, czy ważne są dla Państwa tematy ogólne, poszczególnych szkoleń, już niezwiązane z kulturą niemiecką?]

- było jedno fajne szkolenie Szymona Koteckiego. Pokazywał różnice między Polską a Niemcami, jakie są stereotypy. Temat jest ważny i dobrze, żeby występował - a w jakiej skali, to już jest do określenia.
- chodzi o to, żeby ta tematyka występowała, w jakimś procencie, np. 10 %, żeby nie była to tylko ogólna tematyka. Nie musi być ta tematyka (niemiecka) tematem przewodnim, ale jednym z głównych.

[A czy Państwo widzielibyście tutaj chętnie współpracę z młodzieżą z Niemiec?]

- a to zależy, bo teraz tam jest takie multi-kulti... jeśli jest podawane, że statystyczny Niemiec twierdzi, mówi ... to zastanówmy się, kto to jest statystyczny Niemiec. Czy to jest osoba, która mieszka tam od pokoleń, czy imigrant od dwóch pokoleń, czy od 10 lat, czy 3 lat.

[No tak, etnicznie to może te różnie wyglądać. A czy ciekawiłoby Państwa takie spotkanie z młodymi ludźmi, którzy może nie są Niemcami, ale stanowią część tamtejszego społeczeństwa aktualnie?]

- w Łodzi jest kierunek studiów „stosunki polsko-niemieckie” i kierowany jest on do wszystkich, ale przede wszystkim do Polaków z mniejszości niemieckiej i Polaków w Niemczech. Na ostatnim roku osoby związane z Polską z Niemiec przyjeżdżają do Łodzi i mamy wspólne seminarium, wymieniamy się na tematy związane z różnicami polsko-niemieckimi historią i literaturą, też trudne, np. II Wojna Światowa.

[Czyli to jest ten najbardziej adekwatny krąg kulturowy, porównanie Polaków i Niemców w różnych lokalizacjach – jako emigrantów, imigrantów, mniejszości. Nie ma czegoś takiego jak mniejszość polska w Niemczech oficjalnie, ale wiemy, że są imigranci z Polski.]

- no właśnie mniejszości polskiej w Niemczech nie ma, ale jest mniejszość duńska i chętnie poznałbym jej punkty widzenia i wymienił się z przedstawicielami, żeby zobaczyć jak to w Niemczech wygląda na podstawie mniejszości duńskiej. Jak ta inna mniejszość się w Niemczech czuje. No bo Niemiec jest Niemcem, on się czuje Niemcem i jest Niemcem a my tutaj jesteśmy na pograniczu trochę polskości, niemieckości, śląskości i jesteśmy po trochu wszystkimi, a Niemiec jest Niemcem po prostu.

[Tak, to może dla nas nie jest tak ciekawe, jak różne hybrydowe tożsamości.]

- jeszcze wracając do pytania, co jest z tym nastawieniem Niemców do nas, to ja byłem na jednym wyjeździe, który prowadziła organizacja WEST-OST i tam była właśnie mieszanka ludzi pochodzących z Polski, z Ukrainy, jeden kolega był nawet z Nepalu, w Monachium to się odbywało. Takie szkolenia u nas, żeby do nas oni przyjechali na weekend, można by zorganizować.

15. Jak widzicie przyszłość BJDM?

[Co będzie za lat 10, czy BJDM ma szansę się jeszcze bardziej rozwinąć, czy się będzie „zwijać”? Trudno przewidzieć oczywiście. Ale jeśli ktoś miałby odwagę na taką hipotezę ...]

- myślę, że to od aktualnych członków zależy i od nas też: jak uczestniczymy i widzimy, że jest w tym wartość i jak będziemy mieli kiedyś dzieci, jak przekażemy to w naszych rodzinach. Jest przyszłość, chociaż nie widzę jej pozytywnie lub negatywnie. Myślę, że na tym samym poziomie. Zależy, co my wyniesiemy z takiego szkolenia [uczestnictwa].

[I jak się zatroszczymy o tą organizację, prawda? A czy zależałoby Państwu, żeby ona istniała?]

- zdecydowanie
- czy ja mogę powiedzieć? Ja uczę w technikum geodezyjnym tutaj w Opolu i ja nie koniecznie widzę w tej młodzieży, która ma 16 lat teraz, jakieś zaangażowanie, żeby oni chcieli coś robić poza nauką, więc nie wiem jak to widzieć.
- ale masz na myśli to, że oni nie bardzo chcą robić cokolwiek?

- tak, „cokolwiek”. Tak, bo ja zawsze pytam, co robili w weekend i tak dalej i ... oni nie robią nic.
- może nie chcą mówić, ...
- nie, nie – ja myślę, że po prostu mało co robią. Niektórzy grają w piłkę, ale to jest mało osób.

[Czyli Państwo jako multiplikatorzy w przyszłości musielibyście dostrzec te wyjątkowe osoby?]

- tak, ale te wyjątkowe osoby miałyby to organizować dla kogo? Już nie mówię o BJDM, ale cokolwiek robić. A może wy jesteście jeszcze z wiosek, gdzie działa jeszcze KGW, bo u mnie umarło.
- jaka organizacja?
- KGW – Koło Gospodyń Wiejskich.
- tak jeszcze działa.
- a ja mówiłam o tej Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży i nawet chciałam pozyskać finanse dla moich uczniów, ale oni nie są zainteresowani czymkolwiek. Tak to wygląda niestety.

[Ale instytucja Polsko-Niemiecka Wymiana Młodzieży jednak istnieje, prawda? Miejmy więc nadzieję, że te instytucje będą istnieć, bo gdyby ich zabrakło, to wtedy już nic się nie da zrobić. I tu wszystko w naszych rękach, ta przyszłość. Myślę, że łatwo jest zaprzepaścić cokolwiek. Jak się raz coś zamknie, to otworzyć ponownie jest bardzo trudno.]

WK: Ja mam pytanie – jedno ostatnie pytanie. Bo w przyszłym roku będą wybory w BJDM-ie i pierwszy raz wszyscy członkowie BJDM mają możliwość głosowania, bo zmieniliśmy Statut. Wcześniej byli wybierani delegaci do głosowania, a teraz każdy członek będzie miał możliwość głosować. Więc jeśli jeszcze ktoś nie jest członkiem, to zapraszam. No ale też zapraszam, żeby kandydować do Zarządu. Może ktoś już jest w ty gronie, kto by chciał kandydować, to chętnie można się zgłosić. A jak się wstydzi, to może też do mnie zagadać. Na pewno mogę wesprzeć kandydaturę. Jeszcze oficjalnie nic się nie dzieje, nie znamy daty wyborów, ale jak będzie, to będziemy informować. Na „Gali” już będziemy prawdopodobnie wiedzieć, kiedy będą wybory. Prawdopodobnie maj. W Zarządzie jest 9 osób, więc na pewno jakieś miejsce się znajdzie, bo ważne jest, żeby też inne osoby miały możliwość przejęcia tych ról funkcyjnych.

[Można się czegoś nauczyć, jeśli chodzi o pełnienie funkcji w strukturach jakiejkolwiek organizacji.]

WK: Tak, i to będzie pierwszy raz trwało 3 dni. Wieczorami będzie integracja a w sobotę będzie nasze zgromadzenie. Myślę, że 100 osób powinno przyjechać. Członków generalnie mamy ok. 300. Jak jedna trzecia będzie, to byłoby super. Na Gali można się fajnie wystroić, ale tam też, tylko w strój biznesowy, bo to będzie takie oficjalne zgromadzenie członków.

18 listopada odbywa się Gala i wtedy się dowiemy o dacie wyborów.

Mamy na Gali rano posiedzenie Zarządu i wtedy postanowimy o dacie i kalendarzu i będziemy informować.

[Pani Koston musiałaby zdradzić, jakie się z tym wiążą obowiązki, ale też jakie benefity.]

- To przy okazji.

Wnioski sformułowane w odniesieniu do potrzeb badanej grupy starszej młodzieży:

Wnioski płynące z badania ankietowego i wywiadu zogniskowanego przeprowadzonych w wymienionej tu małej grupie składającej się m. in. ze starszych i zaangażowanych w pracę z młodzieżą koordynatorów lokalnych Kół BJDM/Jugendpunktów lub innych starszych członków BJDM w wieku 20 do 35 lat, którzy pochodzą z terenów Górnego i Dolnego Śląska, Kotliny Kłodzkiej, Wielkopolski, Łodzi, pozwoliły zauważyć, że istnieją osoby pracujące i studiujące, które wprawdzie dysponują bardzo małą ilością czasu, ale starają się uczestniczyć w ofercie BJDM, ponieważ są związane z jej przesłaniem lub nim zainteresowane i mimo licznych obowiązków pełnią rolę multiplikatora w kontaktach ze swoją lokalną grupą młodzieżową a nawet współkształtują ofertę skierowaną do młodzieży w swoich lokalnych środowiskach. Są to potencjalni liderzy, deklarujący, że chcieliby przejąć odpowiedzialność organizacyjną. Dla tej grupy członków BJDM warto oprócz szerokopasmowej oferty kierowanej do wszystkich członków BJDM tworzyć celowane formy doskonalenia zawodowo-osobistego i platformy sprzyjające wymianie warsztatowej, m. in. z koordynatorami lub potencjalnymi przyszłymi koordynatorami form dla młodzieży mniejszości niemieckiej i innych mniejszości z różnych regionów Europy. Większość uczestników badania identyfikuje się z niemieckim pochodzeniem, podkreślając jednak, że funkcjonowanie w regionie poza granicami Niemiec wyposaża ich w dodatkowe doświadczenia, odróżniające ich od młodzieży niemieckiej z Republiki Federalnej Niemiec i ich specyfika kulturowa posiada komponent

regionalny. Oferta BJDM skierowanej do nich powinna zdaniem uczestników badania uwzględnić szkolenia z zakresu teorii wpływu społecznego i retoryki. Przyszłą ofertę dla grupy „liderów” należałoby uzupełnić również o precyzyjnie dostosowane szkolenia językowe na poziomie B2-C2 i języka specjalistycznego m. in. z obszaru prawa, administracji, księgowości, ekonomii, kulturoznawstwa, historii i politologii oraz kontynuować oferowane do tej pory szkolenia z zakresu rozwoju osobistego, autoprezentacji, prezentacji i dyskursu jak również imprezy kulturalne z zakresu wiedzy o Niemczech i wydarzenia integracyjne, które również zostały wskazane jako pożądane. Można zauważyć, że starsza młodzież chce mieć orientację w projektach odbywających się w danym roku, podsumowywanych na Gali Projektów Młodzieżowych, a także docenia okazje do wymiany poglądów, np. podczas After Party.

Z pewnością należy wesprzeć osoby zainteresowane przejmowaniem odpowiedzialności, profesjonalnymi szkoleniami i stypendiami oferowanymi przez niemieckie fundacje wiodących partii politycznych i inne organizacje życia społecznego o fundamencie zgodnym z ogólnodemokratycznymi ideami. W związku z tym przydatne mogłyby okazać się też szkolenia z instruktażu wypełniania wniosków o stypendia, pisanie pism użytkowych/korespondencji biurowej, sprawozdań, formułowania protokołów w języku niemieckim i stwarzanie okazji do rozwiązywania standaryzowanych testów diagnozujących aktualną znajomość języka.

Pod względem preferowanych dotychczas oferowanych wydarzeń starsza młodzież docenia ponadto przede wszystkim: Wielkie Ślizganie, Kartoffelfest, Akademia Młodych Liderów, Szkolenie Moderatorów, wyjazdy zagraniczne, Autokino, Oktoberfest, jarmarki bożonarodzeniowe w krajach niemieckojęzycznych, przy czym tematyka związana kulturowo z Niemcami „nie musi być wiodąca, ale powinna być jednym z głównych obszarów tematycznych”.

Co do formy i trybu wydarzeń za najefektywniejsze uznano warsztaty w mniejszych grupach, głównie imprezy stacjonarne, ale też w trybie kształcenia na odległość. Dotychczas projekty zakończone były ewaluacją i jest to dobrze postrzegane.

Preferencje w odniesieniu do osób prowadzących szkolenia i inne wydarzenia dotyczą zarówno szkoleniowców ze środowiska mniejszości niemieckiej jak i specjalistów spoza środowiska mniejszości, przy czym wcześniejsze informowanie o dorobku prowadzących motywuje do uczestnictwa w ich zajęciach. Jako przykład podano szkolenia z Szymonem Koteckim.

Język niemiecki jest mile widziany i powinno go być w wydarzeniach BJDM „dużo, ale nie powinien dominować większych imprez, gdyż to byłoby kontraproduktywne dla promowania

BJDM i kultury niemieckiej wśród osób słabiej posługujących się językiem niemieckim”. Jednakże język niemiecki pozostaje elementem wyróżniającym społeczność BJDM ma więc również ważną funkcję integrującą.

Podsumowując, starszej młodzieży zależy na rozwoju BJDM, określają zalety zaangażowania w stowarzyszeniu i jego wpływ na swoją zawodową i indywidualną przyszłość w skali od 1 do 5 średnio na 4. Uczestnicy badania są świadomi zmniejszającego się zaangażowania młodzieży w działalność społeczną w Polsce generalnie, więc dostrzegają ryzyko dla istnienia organizacji młodzieżow i potrzebę współodpowiedzialnego kształtowania inicjatyw młodzieży mniejszości niemieckiej w Polsce m. in. ze względu na podtrzymanie wartości, z którymi się identyfikują.

Koniec części II badania (starsza młodzież, mała grupa badanych)

Wyniki badania ogółem, w odniesieniu do postawionych hipotez

Ad. 1. Respondenci badania nie powołują się na szczegółowe cele Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej, sformułowane w Statucie stowarzyszenia i nie odnoszą się bezpośrednio do nich przy formułowaniu potrzeb; Niemniej jednak zgłaszane przez nich zapotrzebowanie na wydarzenia jest zbieżne z obszarami tematycznymi zawartymi w Statucie BJDM.

Ad. 2. Zgłaszane przez respondentów propozycje potrzeb odzwierciedlają zarówno ich osobiste zainteresowania, jak też wychodzą naprzeciw.

Ad. 3. W badaniu na dużej grupie uczestniczyło ok. 150 respondentów, co odpowiada $\frac{3}{4}$ wszystkich członków BJDM (przy czym w badaniu brały udział również osoby niezrzeszone w BJDM, ale korzystające z jego oferty).

Ad. 4. W drugiej części badania (na małej grupie) wyłoniono potencjalnych liderów (ok. 7 osób) gotowych do przejęcia odpowiedzialności za kształtowanie oferty stowarzyszenia jako przyszli multiplikatory lub koordynatorzy pracy z młodzieżą.

Sformułowano następujące zalecenia dla koordynatorów projektów młodzieżowych skierowanych do młodzieży mniejszości niemieckiej w Polsce, odnoszące się do przyszłego kształtowania oferty tych organizacji:

1. Jeszcze lepsze dostosowanie programów edukacyjnych z celem „promocji języka niemieckiego, historii i kultury“, ze szczególnym uwzględnieniem specyficznych wymagań poszczególnych grup wiekowych i wymaganego poziomu językowego.
2. Zwiększenie oferty programów rozwijających umiejętności społeczne, przywódcze i przedsiębiorczość, aby poprzez różnorodne i elastyczne podejścia lepiej odpowiadać na różne potrzeby młodych ludzi z mniejszości niemieckiej.
3. Promocja integracji międzykulturowej i tolerancji poprzez wsparcie lokalnych inicjatyw i efektywne włączanie młodzieży z różnych miejsc, w tym mniejszych miejscowości, w celu budowania silniejszych więzi społecznych i lepszego zrozumienia między różnymi grupami oraz dalszego rozbudowywania zintegrowanej społeczności niemieckiej mniejszości w Polsce.
4. Zwiększenie liczby i różnorodności edukacyjnych podróży oraz regularnych wydarzeń edukacyjno-kulturalnych w celu promocji integracji społecznej i kulturowej.
5. Stała oferta wydarzeń związanych z aktualnymi debatami społecznymi i gospodarczymi w Niemczech w celu przekazywania aktualnego obrazu Niemiec.
6. Wzmocnienie wymiany między członkami młodzieży niemieckiej mniejszości w Europie i na świecie oraz młodzieży z europejskich mniejszości narodowych i etnicznych.
7. Dostosowanie czasu i miejsca realizacji projektów i warsztatów, aby dotrzeć do szerokiej publiczności, w tym wykorzystanie modeli stacjonarnych, zdalnych i hybrydowych, łączących elementy spotkań na żywo i uczestnictwa zdalnego.
8. Intensyfikacja działań informacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości dostępnych programów wsparcia i projektów oraz przeprowadzenie dalszych badań w celu identyfikacji aktualnych potencjalnych obszarów dla nowych ofert.
9. Planowanie działań i wydarzeń oferujących edukację antydyskryminacyjną, promocję różnorodności i prawne środki ochronne dla praw mniejszości, uzupełnione o tworzenie

platform wsparcia i doradztwa dla młodych ludzi z niemieckiej mniejszości w radzeniu sobie z pytaniami dotyczącymi ich tożsamości i przynależności.

10. Współpraca z uczelniami i innymi instytucjami w celu popularyzacji wyższego wykształcenia i zabezpieczenia przyszłych elit mniejszości niemieckiej w Polsce.

Ponadto zaleca się uwzględnienie w ofercie BJDM i współpracujących instytucji obszarów ogólnie słabiej reprezentowanych w pracy z młodzieżą w Polsce²⁵, którymi są:

1. Dalsze wsparcie młodych ludzi w okresie przejściowym w celu zapewnienia im włączenia społecznego i zawodowego (kariera zawodowa, poradnictwo zawodowe, współpraca tutorska, negocjacje z pracodawcami).
2. Dalsze promowanie umiejętności młodzieży w podejmowaniu decyzji publicznych i dialogu z przedstawicielami samorządów różnych szczebli.
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu z życia społeczno-gospodarczego i kulturalnego z uwagi na miejsce zamieszkania, stopień zamożności, niepełnosprawność, deficyty edukacyjne itp.

²⁵ Por.: Fatyga B.; Kietlińska B.; Foltta M., u.a. (red.): *Biała Księga Młodzieży Polskiej. Praca z młodzieżą i dla młodzieży w Polsce* – Diagnoza stanu w roku 2019. Ośrodek Badań Młodzieży ISNS UW 2019, S. 262; oraz: Jeżowski M., Dąbrowska-Resiak J.; Grela-Tokarczyk M. i in.: *Polityka młodzieżowa w Polsce*. Encyklopedia Komisji Europejskiej Youth Wiki, tom 1. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2019, s. 100-114, [polityka-mlodziezowa-online-part1.pdf \(frse.org.pl\)](https://www.frse.org.pl/polityka-mlodziezowa-online-part1.pdf)